

«Самұрық-Қазына» Жылжымайтын мүлік қоры» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

*2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
тәуелсіз аудиторлардың есебімен бірге*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудиторлардың есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп.....	1
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	2
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	4
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	5-44

Тәуелсіз аудиторлардың есебі

«Самұрық-Қазына» жылжымайтын мүлік қоры» АҚ-ның акционеріне

Біз «Самұрық-Қазына» жылжымайтын мүлік қоры» АҚ-ның және оның еншілес компанияларының (бұдан әрі – «Топ») қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының маңызды аспектілері туралы ақпарат пен басқа да түсіндірме ақпараты жатады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке қатысты басшылықтың жауапкершілігі

Топ басшылығы осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес әзірлеуге және дұрыс беруге әрі басшылықтың пікірінше адал емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп айқындайтын ішкі бақылау процедуралары үшін жауап береді.

Аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің міндетіміз жүргізілген аудиттің негізінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы өз ойымызды білдіру болып табылады. Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар біздің әдеп нормаларын сақтауымызды, аудитті шоғырландырылған қаржылық есептілікте маңызды бұрмаланулардың жоқтығына жеткілікті түрде сенімді болатындай етіп жоспарлауымызды және жүргізуімізді талап етеді.

Аудитке шоғырландырылған қаржылық есептілікте ұсынылған сомалар мен ақпаратқа қатысты аудиторлық дәлелдерді алуға бағытталған процедураларды орындау жатады. Шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктің едәуір бұрмалануы тәуекелін бағалауды қоса алғанда, процедураларды таңдау аудитордың тұжырымдарына негізделеді. Бұл тәуекелді бағалау кезінде аудитор компанияның шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау мен дұрыс беруге қатысты ішкі бақылау аспектілерін компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірін білдіру үшін емес, нақты жағдайларда қажет аудит процедураларын анықтау үшін қарастырады. Сондай-ақ аудитке таңдалған есеп саясатының дұрыстығын және басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаудың негізділігін бағалау және жалпы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ұсынылуын бағалау жатады.

Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп санаймыз.

Пікір

Біздің ойымызша шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық маңызды аспектілерде Топтың 2014 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін оның қаржы нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес шынайы түрде көрсетеді.

Ernst & Young LLP

Гүлмира Тұрмағамбетова
Аудитор

Аудитордың 1998 жылғы 21 ақпандағы № 0000374 біліктілік куәлігі

Евгений Жемалетдинов
«Эрнстр энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасының аумағында аудиторлық қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік лицензия: сериясы МФЮ - 2, № 00000003, Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігімен 2005 жылғы 15 шілдеде берілген.

2015 жылғы 27 ақпан

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Мың теңгемен	Ескерт.	2014	2013*
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	5	4.714.767	4.862.152
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	6	1.006.551	1.177.562
Құрылыс компанияларына берілген аванстар	8	19.755.111	38.863.404
Материалдық емес активтер		55.557	61.689
Ұзақ мерзімді қаржы активтері	9	15.453.247	9.143.262
Несиелік мекемелердегі қаражат	10	—	4.500.000
Мерзімі ұзартылған салық активі	26	—	15.742
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	11	11.378.807	2.200.256
		52.364.040	60.824.067
Қысқа мерзімді қаржы активтері			
Тауар-материалдық қорлар		9.814	8.913
Сатуға арналған жылжымайтын мүлік	7	1.024.276	—
Құрылыс компанияларына берілген аванстар	8	8.907.559	3.835.547
Сауда дебиторлық берешек	12	401.263	9.844
Репо операциялары бойынша дебиторлық берешек	13	1.000.001	—
Берілген қарыздар	14	12.105.371	—
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		614.354	291.528
Ағымдағы қаржы активтері	15	3.941.523	3.647.846
Несиелік мекемелердегі қаражат	10	41.820.224	36.161.751
Басқа да ағымдағы активтер		51.340	34.881
Ақша қаражаты және олардың баламалары	16	12.053.995	16.008.373
		81.929.720	59.998.683
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		134.293.760	120.822.750
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Капитал			
Жарғылық капитал	17	19.990.162	19.990.162
Қосымша төленген капитал	17	3.437.245	3.437.245
Сату үшін қолда бар құралдар қоры	17	(63.774)	(30.391)
Бөлінбеген пайда		8.556.947	7.057.376
Капитал жиыны		31.920.580	30.454.392
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Бас компаниядан алынған қарыздың ұзақ мерзімді бөлігі	18	619.688	393.203
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	19	717.272	487.373
Мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері	26	257.554	155.780
		1.594.514	1.036.356
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Бас компаниядан алынған қарыздың қысқа мерзімді бөлігі	18	99.691.692	88.749.595
Кредиторлық берешек	20	75.382	98.635
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	21	1.011.592	483.772
		100.778.666	89.332.002
Міндеттемелер жиыны		102.373.180	90.368.358
КАПИТАЛ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		134.293.760	120.822.750

*Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2013 жылғы қаржылық есептілікпен үйлеспейді, өйткені жасалған қайта жіктеу түзетулерін көрсетеді, олар туралы толық ақпарат 4-ескертемеде келтірілген.

Басқарма Төрағасы

Басқарушы директор

Бас бухгалтер

Handwritten signature in blue ink.

Б.А. Палымбетов

Р.Қ.Кәкім

Б.К.Сипульдина

5-44 бет аралығындағы қоса берілген есеп саясаты мен түсіндірме жазба осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2014	2013
Кірістер	22	2.794.752	2.152.603
Өзіндік құны	23	(1.264.123)	(527.607)
Жалпы пайда		1.530.629	1.624.996
Жалпы және әкімшілік шығыстар	24	(1.868.130)	(2.333.560)
Қаржы активтерінің құнсыздану резервтерін қалпына келтіру / (құру шығыстары)	14, 15	133	(76.999)
Операциялық шығындар		(337.368)	(785.563)
Қаржыландыру кірістері	25	4.010.908	3.843.789
Қаржыландыру шығыстары	25	(1.601.545)	(1.120.988)
Басқа да кірістер		80.329	81.663
Салық салынғанға дейінгі пайда		2.152.324	2.018.901
Табыс салығы бойынша шығыстар	26	(419.369)	(463.009)
Есепті жылдағы пайда		1.732.955	1.555.892
Келесі кезеңдерде пайда немесе залал құрамында қайта жіктелуге жататын басқа да жиынтық кіріс			
Сату үшін қолда бар қаржы активтері бойынша таза шығыстар	17	(33.383)	(19.918)
Салықтар шегерілген есепті жылғы өзге жиынтық шығыс		(33.383)	(19.918)
Салықтар шегерілген есепті жылғы жиынтық кірістің жиыны		1.699.572	1.535.974

Басқарма Төрағасы

Басқарушы директор

Бас бухгалтер

Б.А. Палымбетов

Р.Қ.Кәкім

Б.К.Сипульдина

5-44 бет аралығындағы қоса берілген есеп саясаты мен түсіндірме жазба осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Сату үшін қолда бар құралдар қоры (17-ескерт.)	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2012 жылдың 31 желтоқсанына	19.990.162	3.437.245	(10.473)	6.008.379	29.425.313
Есепті кезеңдегі пайда	—	—	—	1.555.892	1.555.892
Өзге жиынтық кіріс	—	—	(19.918)	—	(19.918)
Жиынтық кіріс жиыны	—	—	(19.918)	1.555.892	1.535.974
Дивидендтер (17-ескертпе)	—	—	—	(506.895)	(506.895)
2013 жылдың 31 желтоқсанына	19.990.162	3.437.245	(30.391)	7.057.376	30.454.392
Есепті кезеңдегі пайда	—	—	—	1.732.955	1.732.955
Өзге жиынтық кіріс	—	—	(33.383)	—	(33.383)
Жиынтық кіріс жиыны	—	—	(33.383)	1.732.955	1.699.572
Дивидендтер (17-ескертпе)	—	—	—	(233.384)	(233.384)
2014 жылдың 31 желтоқсанына	19.990.162	3.437.245	(63.774)	8.556.947	31.920.580

Басқарма Төрағасы

Басқарушы директор

Бас бухгалтер

Б.А. Палымбетов

Р.Қ.Кәкім

Б.К.Сипульдина

5-44 бет аралығындағы қоса берілген есеп саясаты мен түсіндірме жазба осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2014	2013
Операциялық қызмет			
Салық салынғанға дейінгі пайда		2.152.324	2.018.901
Мыналарға түзетулер:			
Тозу және амортизация		180.427	170.439
Инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздануы	6	—	111.153
Негізгі құралдарды есептен шығару	5	768	416
Қаржыландыру кірістері	25	(4.010.908)	(3.843.789)
Қаржыландыру шығыстары	23.25	1.828.030	1.120.988
Дисконтты есептеу	23	456.888	—
Қаржы активтерінің құнсыздану резерві	14,15	(133)	79.023
Дисконтты амортизациялау	22	(21.775)	—
Опционды өділ құны бойынша мойындаудан түскен кіріс	22	(378.618)	—
Басқасы		—	(55.787)
Айналымдағы капиталды түзету			
Тауар-материалдық қорлардағы өзгеріс		(901)	156.600
Сауда дебиторлық берешектегі өзгеріс		(541.994)	(32.707)
Басқа да ағымдағы активтердегі өзгеріс		(27.142)	986.927
Ағымдағы қаржы активтеріндегі өзгеріс		1.541.680	(221.651)
Кредиторлық берешектегі өзгеріс		(192.319)	32.036
Өзге де ағымдағы міндеттемелердегі өзгеріс		654.600	375.200
		1.640.927	897.749
Төленген табыс салығы		(65.943)	(772.820)
Төленген пайыздар		(1.601.545)	(1.198.969)
Операциялық қызметтен пайдаланылған таза ақша ағындары		(26.561)	(1.074.040)
Инвестициялық қызмет			
Басқа да ұзақ мерзімді активтер		(1.645.380)	—
Жылжымайтын мүлік объектілерін сатып алуға алдын ала төлем		(14.169.966)	(28.988.606)
Салушыларға қаражатты қайтару		4.127	11.299
Банктердегі депозиттер		(59.984.020)	(34.831.000)
Банктерден депозиттердің қайтарылуы		58.371.870	17.179.000
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу		(16.203)	(89.277)
Бағалы қағаздармен операциялар, нетто		(1.000.001)	—
Түскен пайыздар		3.803.043	3.398.211
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(14.636.530)	(43.320.373)
Қаржылық қызмет			
Бас компаниядан қарыздар алу		15.900.000	28.100.000
Бас компаниядан алынған қарызды өтеу		(4.957.903)	(4.335.329)
Төленген дивидендтер		(233.384)	(506.895)
Қаржылық қызметтен болған таза ақша ағымдары		10.708.713	23.257.776
Ақша қаражатындағы және олардың баламаларындағы таза азаю		(3.954.378)	(21.136.637)
Жыл аяғындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	16	16.008.373	37.145.010
31 желтоқсанға ақша қаражаты мен олардың баламалары	16	12.053.995	16.008.373

Ақшалай емес операциялардың ашылып көрсетілуі 27-ескертпеді көрсетілген.

Басқарма Төрағасы

Басқарушы директор

Бас бухгалтер

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

Б.А. Палымбетов

Р.Қ.Кәкім

Б.К.Сипульдина

5-44 бет аралығындағы қоса берілген есеп саясаты мен түсіндірме жазба осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. КОРПОРАТИВТІК АҚПАРАТ

«Самұрық-Қазына» Жылжымайтын мүлік қоры» АҚ (бұдан әрі мәтін бойынша - «Компания» немесе «Қоғам») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 6 наурыздағы №265 қаулысымен құрылды.

Компания кеңсесінің орналасқан мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Орынбор к-сі, 10.

Мемлекет меншігінде Компанияның 100% қатысу үлесі бар «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі - «Бас компания») арқылы Компанияға бақылау жүргізеді.

2010 жылы Компания «ФН Менеджмент» ЖШС, 2013 жылы «СК Девелопмент» ЖШС атты еншілес компанияны (бірілесіп - «Топ» деп аталады) негізін қалады. Еншілес компаниялардың негізгі қызметі 2-ескертеде ашылып көрсетілген.

Мегажобаларды түбегейлі девелопмент, «жасыл» технологияларды қолдана отырып құрылысқа инвестициялау, сондай-ақ құрылыс саласына инновацияларды ендіру арқылы Қазақстан Республикасының құрылыс саласын және жылжымайтын мүлік нарығын дамытуға жәрдемдесу Топ миссиясы болып табылады.

Компанияның негізгі қызметіне мыналар жатады:

- Тұрғын үй және коммерциялық үй-жайлар күйінде жаңа активтерді құру;
- Құрылыс объектілерін қаржыландыру, аяқталған немесе салынып жатқан жылжымайтын мүлік объектілеріндегі тұрғын үй және тұрғын емес (коммерциялық) үй-жайларды сатып алу;
- Жылжымайтын мүліктің басқарылуын қамтамасыз ету.

Қоғам қызметінің стратегиялық бағыттары:

- I. Қоғамның ұзақ мерзімді қосылған құнын ұлғайту.
- II. Құрылыс саласына инновацияларды ендіру.

«Қоғамның ұзақ мерзімді қосылған құнын ұлғайту» аты бірінші стратегиялық бағыт бойынша негізгі мақсаттар мыналар болып табылады:

1. Мегажобаларды іске асыруда түбегейлі девелоперге айналу. Қоғам қалалық агломерацияларды дамыту саясатының шеңберінде («Өңірлерді дамыту» бағдарламасы), сондай-ақ Қазақстан Республикасының үдемелі индустриялық-инновациялық даму жөніндегі мемлекеттік бағдарламасының шеңберінде мегажобаларды инвестициялауды жоспарлап отыр.
2. Коммерциялық жылжымайтын мүлік девелопменті. Қоғам тек жеке капитал жеткілікті болатындай айналып жүрмейтін жылжымайтын мүлік нарығының сегменттерінде ғана коммерциялық жобаларды іске асырумен айналысуға ниет білдіріп отыр.
3. Қызмет тиімділігін арттыру. Жобаларды іске асыру табысының маңызды факторы Қоғамның ішкі процестерін, корпоративтік басқару жүйесін жетілдіру, персоналды тиімді басқару болып табылады.

«Құрылыс саласына инновацияларды ендіру» атты екінші стратегиялық бағыт бойынша негізгі мақсаттар мыналар болып табылады:

1. «Жасыл» технологияларды қолдана отырып жылжымайтын мүлік девелопменті. Бұл мақсатта «ЕХРО-2017» көрмесіне дайындық шеңберінде «Жасыл кварталдың» құрылысы, сондай-ақ «жасыл» құрылыс стандарттарына сәйкес сертификатталған «жасыл» тұрғын үй кешендерін салу көзделген. Қоғам жылжымайтын мүлік нарығының жаңа сегментін қалыптастыратын елдегі алғашқы девелоперге айналады.
2. Жылжымайтын мүлік девелопменті аясында алдыңғы қатарлы тәжірибе трансферті. Қоғам кейінгі болатын жобаларды іске асыру кезінде алынған білімді пайдалана отырып, құрылысқа инновацияларды ендіру бойынша тәжірибесі бар серіктестерді тарта отырып жобаларды іске асыруға ниеттеніп отыр.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. КОРПОРАТИВТІК АҚПАРАТ (жалғасы)

Даму стратегиясы екі кезеңде іске асырылады:

1. 2014-2016 жылдар: Қоғамның «Қолжетімді баспана – 2020» бағдарламасы бойынша ағымдағы міндеттемелерін 2016 жылға дейін аяқтау. Сондай-ақ «Жасыл квартал» атты пилотты «жасыл» жобаны 2016 жылға дейін іске асыру жоспарланып отыр.
2. 2017-2023 жылдар: Жаңа стратегиялық бағыттар бойынша жобаларды іске асыру. Екінші кезеңде Қоғам мегажобаларды, «жасыл» девелопмент, коммерциялық жылжымайтын мүлік девелопменті саласындағы жобаларды іске асырады, сондай-ақ жаңа технологияларды пайдалану және салалық сарапшылармен және технологияларды жеткізушілермен ынтымақтасу арқылы құрылыс саласында инновацияларды белсенді түрде ендіре бастайды.

Осы қаржылық есептілік шоғырландырылған негізде Топтың 2014 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін қызметінің қаржылық нәтижелерін және көрсетілген күнге оның қаржылық жағдайын білдіреді.

Топтың қаржы нәтижелері құрылыс саласының ерекшелігіне байланысты болады, әрі оған ұзақ өндірістік цикл тән, өйткені жылжымайтын мүлік объектілерінің құрылысы, орташа, 1,5 жылдан 3 жылға дейін жүзеге асырылады. Бұл ретте құрылыс және құрылысқа инвестициялау кезеңінде жылжымайтын мүлік объектілерін өткізуден түсетін кірістердің төмендеуі, құрылыс объектілеріне шығындардың капиталдануының / құрылыс ұйымдарына берілген аванстардың ұлғаюы байқалады. Тиісінше, жылжымайтын мүлік объектілері тапсырылғаннан кейін Топтың негізгі қызметінен түсетін кірістердің өсімі байқалады.

Жалпы, жылдар бойынша негізгі қызметтен түсетін кірістердің құбылуы құрылыс индустриясында жұмыс істейтін көптеген жергілікті және шетелдік компанияларға тән.

Топтың 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілігін Топ басшылығы 2015 жылғы 27 ақпанда шығаруға бекітті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес («ХҚЕС жөніндегі Кеңес») бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік, егер өзгесі есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде аталмаса, бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес әзірленген.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік қазақстандық теңгемен (бұдан әрі - «теңге») көрсетілген, ал барлық сомалар, өзгесі көрсетілген жағдайлардан басқа, бүтін мыңдықтарға дейін дөңгелектенген.

Шоғырландыру негізі

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бас компанияның және оның еншілес компанияларының қаржылық есептілігі кіреді. Егер Топтың инвестицияларға қатысудан түсетін ауыспалы кіріспен байланысты тәуекелдері болса немесе соларға ұшыраса немесе мұндай кірісті алуға құқығы болса, сондай-ақ инвестициялау объектісіне қатысты өз өкілеттіктерінің көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болса ғана, бақылау жүзеге асырылады. Атап айтқанда, Топ тек келесі талаптар орындалса ғана, инвестициялар нысанын бақылайды:

- Топтың инвестициялар нысанына қатысты өкілеттіктерінің болуы (яғни, инвестициялар нысанының маңызды қызметін ағымдағы басқару мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолдағы құқықтар);
- Топтың инвестициялау объектісіне қатысудан түсетін ауыспалы кіріспен байланысты тәуекелдерге ұшырағыштығының немесе мұндай кірісті алуға құқықтарының болуы;
- Топтың инвестициялау объектісіне қатысты өз өкілеттіктерінің көмегімен кіріске ықпал ету мүмкіндігінің болуы.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Шоғырландыру негізі (жалғасы)**

Әдетте, дауыс беру құқықтарының көп болуы бақылаудың болуын білдіреді деп болжанады. Мұндай жорамалды растау үшін және Топтың инвестициялар нысанына қатысты дауыс беру құқықтарының көпшілігінен азы немесе ұқсас құқықтары болған кезде Топ мұндай инвестициялар нысанына қатысты өкілеттіктердің болуын бағалау кезінде барлық орынды фактілер мен жағдайларды ескереді:

- инвестициялар нысанында дауыс беру құқықтарына ие басқа тұлғалармен келісім;
- басқа келісімдермен негізделген құқықтар;
- Топқа тиесілі дауыс беру құқықтары және әлеуетті дауыс беру құқықтары.

Егер фактілер мен жағдайлар бақылаудың үш құрамдасы бірінің немесе бірнешеуінің өзгеруін растаса, Топ инвестициялар нысанына қатысты бақылаудың болуын қайтадан талдайды. Топ еншілес компанияға бақылауды алған кезде еншілес компанияның шоғырлануы басталады және Топ еншілес компанияға бақылаудан айырылғанда тоқталады. Сатып алынуы немесе есептен шығарылуы жыл ішінде болған еншілес компанияның активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылады және Топ еншілес компанияға бақылаудан айырылған күнге дейін көрсетіледі.

Пайда немесе залал және басқа да жиынтық кірістің (БЖК) әрбір құрамдасы Топтың бас компаниясының меншік иелеріне және егер бұл бақыланбайтын қатысу үлестерінде теріс сальдоға әкеліп соқтырған жағдайда да, бақыланбайтын қатысу үлестеріне жатады. Қажет болғанда еншілес компаниялардың қаржылық есептілігі мұндай компаниялардың есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру үшін түзетіледі. Топішілік барлық активтер мен міндеттемелер, меншікті капитал, кірістер, шығыстар және Топ ішінде операцияларды жасау нәтижесінде туындайтын ақша ағындары шоғырландыру кезінде толығымен алынып тасталады.

Бақылаудан айырылмастан еншілес компанияға қатысу үлестерінің өзгерісі капиталмен жасалған операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес компанияға бақылау жасау құқығынан айырылса, ол активтердің (оның ішінде гудвилдің), тиісті міндеттемелердің; бақыланбайтын қатысу үлестерінің және меншікті капиталдың басқа да құрамдастарының мойындалуын тоқтатады және пайданың немесе шығынның құрамында пайда болған пайданы немесе шығынды мойындайды. Қалған инвестициялар әділ құны бойынша танылады.

Еншілес компаниялар

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған келесі еншілес компаниялары болды:

Атауы	Орны атауы	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2014	2013
"ФН Менеджмент" ЖШС	Қазақстан	Жылжымайтын мүлікті сату және жалға беру	100%	100%
«СК Девелопмент» ЖШС	Қазақстан	Жылжымайтын мүлік объектілерін қаржыландыру және кейіннен басқару/өткізу	100%	100%

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІ ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ ЖОРАМАЛДАР**

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін әзірлеу Топ басшылығынан пікір білдіруін, есепте көрсетілетін түсім сомаларына, шығыстарға, активтер мен міндеттемелерге, сондай-ақ шартты міндеттемелер туралы ақпараттың ашылып көрсетілуіне ықпал ететін бағалау мәндері мен жорамалдарды айқындауды талап етеді. Осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты белгісіздік келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Келешек туралы негізгі жорамалдар және келесі қаржы жылының ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнының едәуір түзетулерінің себебі болуы мүмкін есепті күнге бағалаудағы белгісіздіктің басқа да негізгі дерек көздері төменде қарастырылған. Топтың жорамалдары мен бағалау мәндері ол шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау сәтіне қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Дегенмен ағымдағы міндеттемелер мен келешекке қатысты жорамалдар нарықтық өзгерістерге немесе Топ бақыламайтын жағдайларға орай өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер, олардың жасалуына қарай жорамалдарда көрсетіледі.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Егер ақша ағындарын шоғырландыратын активтің немесе бөлімшенің теңгерімдік құны мынадай шамалардың: сатуға арналған шығынды шегергендегі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық. Сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құнның есебі ұқсас активтерді сатудың міндетті күші бар коммерциялық мәмілелері бойынша қолда бар ақпаратқа немесе активтің шығарылуына байланысты шегілген қосымша шығындарды шегергенде қадағаланатын нарықтық бағаға негізделеді. Пайдаланудан болатын құндылықтың есебі дисконтталған ақша ағындарының үлгілеріне негізделген. Ақша ағындары бюджеттен келесі бес жылға алынады және оған Топтың жүргізуге әлі де болса міндеттемелері жоқ қайта құрылымдау бойынша қызмет немесе ақша ағындарын жасайтын бөлімшенің құнсыздану мәніне тексерілетін активтің нәтижелерін жақсартатын келешектегі елеулі инвестициялар жатпайды. Өтелетін құн дисконтталған ақша ағындарының үлгілеріне пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақша қаражатының күтілетін ағындарына және экстраполяция мақсатында пайдаланылған өсу қарқындарына барынша сезімтал. 2014 жылы Топ қаржылық емес активтердің құнсыздануынан болған залалды мойындамады (2013: 111.153 мың теңге сомасындағы инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздануы) (6-ескертуге).

Қаржы активтерінің саудаға арналған деп немесе сату үшін қолда бар ретінде жіктелуі

Топ сауда жасауға арналған, туынды құралдардан өзге болатын қаржы активтерін оларды таяу арада сату ниетінің бар-жоғы туралы жорамалдың орынды болуына талдайды. Егер Топ солар үшін белсенді нарықтардың болмауының салдарынан мұндай активтермен сауда жасауға шамасы келмесе және басшылықтың оларды таяу арада сатуға қатысты ниеті өзгеріп кетсе, Топ өте сирек жағдайларда мұндай қаржы активтерін қайта жіктеу туралы шешімді қабылдай алады. Қарыздар мен дебиторлық берешек, сату үшін қолда бар құралдарының немесе өтеуге дейін ұсталатын қаржы құралдарының санатындағы мұндай активтердің қайта жіктелуі активтің сипатына байланысты болады.

Құрылыс компанияларына берілген аванстар

Топ жылжымайтын мүлік объектілерін сатып алу мақсатында құрылыс компанияларына аванстар береді. Құрылыс компанияларына берілген аванстар қаржы құралдары болып табылмайды және тиісінше, құрылыс компанияларына аударылған ақша қаражатының мөлшерінде ескеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІ ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)****Сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландыру**

Сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландыру шарттарын мойындау сәтіне қаржыландыру күніне нарықтық мөлшерлемелер бойынша дисконтталған келешек ақша ағындарының келтірілген құны ретінде есептелген әділ құны бойынша ескеріледі. 2014 жылғы шарттар бойынша орташа дисконттау мөлшерлемесі 7% (2013: 7%) құрады.

Сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландыру шарттары бастапқыда мойындалғаннан кейін тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің және сатуға арналған жылжымайтын мүліктің жіктелуі

Топ жылжымайтын мүлік сатуға арналған жылжымайтын мүлік немесе инвестициялық жылжымайтын мүлік болып табылатындығын былайша айқындайды:

- Инвестициялық жылжымайтын мүлікке Топтың қызметінде пайдалану үшін қолданылмайтын, операциялық қызметте сатуға арналмаған, бірінші кезекте жалға беруден кіріс немесе капитал құнының өсімінен кіріс алу үшін ұсталатын пәтерлер, паркингтер және коммерциялық үй-жайлар кіреді.
- Сатуға арналған жылжымайтын мүлікке операциялық қызметте сатуға арналған жылжымайтын мүлік кіреді. Негізінен, бұл Топ құрылыс аяқталғаннан кейін сатқысы келген пәтерлер, паркингтер және коммерциялық үй-жайлар.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің және сатуға арналған жылжымайтын мүліктің құны

Инвестициялық жылжымайтын мүлік өзіндік құны бойынша бухгалтерлік есепте жинақталған тозу мен құнсыздану бойынша жинақталған шығындарды шегеру арқылы көрсетіледі. Әділ құн соған ұқсас сипаттамалары мен орналасқан жері бар жылжымайтын мүлікпен жуырда жасалған мәмілелердің негізінде айқындалады. Жылжымайтын мүлік объектілерінің әділ құны *б-ескертілгенде* ашылып көрсетілген.

Сатуға арналған жылжымайтын мүлік өзіндік құнының ең азы және таза өткізу құны (ТӨК) бойынша көрсетіледі. Сатуға арналған жылжымайтын мүлік үшін ӨТҚ есепті күнге қолданылатын нарықтық конъюнктура мен бағаларды ескере отырып бағаланады және Топ тиісті жуырдағы нарықтық операцияларды назарға ала отырып айқындайды.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ**Есеп саясатындағы өзгерістер**

Қабылданған есеп саясаты, бұдан әрі қаралатын жаңа немесе қайта қаралған Стандарттар мен 2014 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген Түсіндірулерді қоспағанда, алдыңғы есепті жылда қолданылған есеп саясатына сәйкес келеді.

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер

Топ 2014 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енетін қолданыстағы стандарттарға бірқатар жаңа стандарттар мен түзетулерді алғаш рет қолданды.

Әрбір стандарттың немесе әрбір түзетудің сипаты мен әсері төменде сипатталған:

«Инвестициялық ұйымдар» (10 ХҚЕС-ке (IFRS), 12 ХҚЕС-ке (IFRS) және 27 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер)

Бұл түзетулер 10 ХҚЕС-ке (IFRS) «Шоғырландырылған қаржылық есептілік» сай инвестициялық ұйымның анықтамасын қанағаттандыратын ұйымдар үшін шоғырландыру туралы талапқа қатысты ерекшелікті көздейді және стандарттың пайдаланылуына өтуге қатысты белгілі бір босатулармен ретроспективті түрде қолданылуы тиіс. Шоғырландыруға қатысты ерекшелікке сай инвестициялық ұйымдар өздерінің еншілес ұйымдарын пайда және залал арқылы әділ құны бойынша ескеруі тиіс. Түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді, өйткені Топтың бас ұйымы 10 ХҚЕС-ке (IFRS) сай инвестициялық ұйым ретінде жіктеу критерийлерін қанағаттандырмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТИЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

«Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу» – 32 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

Бұл түзетулер «қазіргі сәтте заңгерлік қорғаумен қамтамасыз етілген мойындалған сомаларды есепке алу құқығы бар» деген сөйлемнің мағынасын және есептеу палаталары қолданатын бір мезгілді емес есеп айырысулар тетіктері үшін өзара есепке алу критерийлерін түсіндіреді және ретроспективті түрде қолданылады. Бұл түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді, өйткені Топтың бірде бір ұйымының өзара есепке алу туралы келісімі жоқ.

«Туынды құралдардың жаңалықтары және хеджирлеуді есепке алуды жалғастыру» - 39 ХҚЕС-ке (IAS) түзету

Бұл түзетулер хеджирлеу құралы ретінде белгіленген туынды құралдың жаңалығы белгілі бір критерийлерді қанағаттандырады деген талаппен хеджирлеуді есепке алуды тоқтатудан босатуды көздейді және ретроспективті түрде қолданылуы тиіс. Бұл түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді, өйткені Топ есепті немесе алдыңғы кезендердің ішінде өзінің туынды құралдарының жаңалығын жүзеге асырған жоқ.

21 КРМФО (IFRIC) «Міндетті төлемдер» түсіндірмесі

21 КРМФО (IAS) түсіндірмелері ұйым міндетті төлемді төлеу міндеттемесін соның салдарынан заңнамаға сай төлеу міндеті туындайтын қызметті жүзеге асырудан ерте емес мойындайтындығын нақтылайды. Сондай-ақ түсіндірмелер, егер міндетті төлемді төлеу міндеті белгілі бір ең аз шекті мәнге қол жеткізудің салдарынан туындаса, мұндай шекті мәнге қол жеткізілгенге дейінгі тиісті міндеттеме мойындалмайды. 21 КРМФО (IFRIC) түсіндірмесі ретроспективті түрде қолданылады. Бұл түзету Топтың қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді, өйткені ол 21 КРМФО (IFRIC) алдыңғы кезендерінің Түсіндірмелерінің талаптарына сәйкес 37 ХҚЕС-ке (IAS) «Резервтер, шартты міндеттемелер және шартты активтер» сай тану қағидаттарын қолданды.

«ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2010-2012 жж.»

2010-2012 жылдардағы кезең үшін ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулердің шеңберінде ХҚЕС жөніндегі кеңес, 13 ХҚЕС-ке (IFRS) «Әділ құнды бағалау» түзетуді қоса алғанда, алты стандартқа жеті түзетуді шығарды.

13 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету дереу күшіне еніп, 2014 жылғы 1 қаңтардан басталатын кезендерге қатысты қолданылады және мәтінде Тұжырымдар жасауға арналған негіздерді, пайызсыз қысқа мерзімді дебиторлық және кредиторлық берешек, егер дисконттау әсері елеусіз болып табылса, төленуге немесе алынуға жататын сомалар бойынша бағалануы мүмкін екендігін түсіндіреді. 13 ХҚЕС-ке (IFRS) бұл түзету Топтың қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

«ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2011-2013 жж.»

2010-2012 жылдардағы кезең үшін ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулердің шеңберінде ХҚЕС жөніндегі кеңес, 1 ХҚЕС-ке (IFRS) «Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолдану» түзетуді қоса алғанда, төрт стандартқа төрт түзетуді шығарды. 1 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету дереу күшіне еніп, 2014 жылғы 1 қаңтардан басталатын кезендерге қатысты қолданылады және мәтінде Тұжырымдар жасауға арналған негіздерді, ұйым не қолданыстағы стандартты не болмаса әлі міндетті болып табылмайтын жаңа стандартты қолдануға құқылы екендігін, бірақ мұндай стандарттың ұйымның ХҚЕС бойынша ұсынылған алғашқы қаржылық есептілігінің кезендерінде бірізді етіп қолданылуы шартымен мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етілетіндігін түсіндіреді. 1 ХҚЕС-ке бұл түзету Топтың қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді, өйткені Топ өзінің қаржылық есептілігін ХҚЕС бойынша дайындауда.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар**

Төменде Топтың қаржылық есептілігін шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енген стандарттар мен түсіндірмелер келтіріледі. Топ осы стандарттарды олардың күшіне ену күнінен бастап қолдануға ниет білдіріп отыр.

9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары»

2014 жылғы шілдеде ХҚЕС жөніндегі кеңес 9 ХҚЕС-тің (IFRS) «Қаржы құралдары» түпкі редакциясын шығарды, ол қаржы құралдары бойынша жобаның барлық сатыларының нәтижелерін көрсетіп, 39 ХҚЕС-ті (IAS) «Қаржы құралдары: тану және бағалау» және 9 ХҚЕС-тің барлық алдыңғы редакцияларын ауыстырады. Стандарт жіктеу мен бағалауға, құнсыздануға және хеджирлеуді есепке алуға қатысты жаңа талаптарды енгізеді. 9 ХҚЕС (IFRS) 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Стандарт ретроспективті түрде қолданылады, бірақ салыстырмалы ақпараттың ұсынылуы міндетті болып табылмайды. 9 ХҚЕС-тің (IFRS) алдыңғы редакцияларының (2009 ж., 2010 ж. және 2013 ж.) мерзімінен бұрын қолданылуына жол беріледі, егер алғашқы қолданылу күні 2015 жылдың 1 ақпанына дейінгі кезеңге келсе. 9 ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылуы Топтың қаржы активтерінің жіктелуі мен бағалануына әсерін тигізеді, бірақ Топтың қаржылық міндеттемелерінің жіктелуі мен бағалануына әсерін тигізбейді.

«ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2010-2012 жж.»

Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енеді және Топтың қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсерін тигізбейді. Құжатқа келесі түзетулер кіреді.

3 ХҚЕС (IFRS) түзету «Бизнесті біріктіру»

Түзету перспективті түрде қолданылады және бизнесті біріктірумен негізделген міндеттемелер (не активтер) ретінде жіктелген шартты өтеу туралы барлық келісімдер кейіннен олардың 9 ХҚЕС-тің (IFRS) (не болмаса 39 ХҚЕС (IAS), егер қолданылатын болса) қолданылу аясына жататындығына қарамастан пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағалануы тиіс екендігін түсіндіреді.

8 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету «Операциялық сегменттер»

Түзетулер ретроспективті түрде қолданылады және мыналарды түсіндіреді:

- Ұйым 8 ХҚЕС-тің (IFRS) 12-тармағында агрегациялау критерийлерін қолдану кезінде басшылық пайдаланған пайымдаулар туралы ақпаратты, оның ішінде дәл осылайша агрегацияланған операциялық сегменттердің қысқаша сипаттамасын және агрегацияланған операциялық сегменттердің ұқсас экономикалық сипаттары бар екендігі туралы тұжырымды жасау кезінде бағаланған экономикалық индикаторларды (мысалы, сату және жалпы маржа) ашып көрсетуі тиіс;
- Сегмент активтері мен жиынтық активтерді салыстырып тексеру туралы ақпарат тек егер салыстырып тексеру операциялық шешімдерді қабылдайтын басшылыққа сегменттің міндеттемелері бойынша ашылып көрсетілетін ақпаратқа ұқсас ұсынылған жағдайда ғана ашылып көрсетіледі.

16 ХҚЕС-ке (IFRS) «Негізгі құралдар» және 38 ХҚЕС-ке (IAS) «Материалдық емес активтер» түзетулер

Түзетулер ретроспективті түрде қолданылады және 16 ХҚЕС (IAS) пен 38 ХҚЕС (IAS) шеңберінде актив оның жалпы не болмаса таза баланстық құнына қатысты қадағаланатын деректердің негізінде қайта бағалануы мүмкін екендігін түсіндіреді. Сонымен бірге, жинақталған амортизация активтің жалпы және баланстық құнының арасындағы айырма болып табылатындығын түсіндіреді.

24 ХҚЕС (IAS) түзету "Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету"

Түзету ретроспективті түрде қолданылады және басқарушы компания (басты басқарушылық персоналдың қызметтерін көрсететін ұйым) байланысты тарап болып табылатындығын және оған байланысты тараптар туралы ақпараттың ашылып көрсетілуіне қойылатын талаптар қолданылатындығын түсіндіреді. Сонымен бірге, басқарушы компанияның қызметтерін пайдаланатын ұйым басқару бойынша қызметтерді тұтынуға орай шеккен шығыстар туралы ақпаратты ашып көрсетуге міндетті.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)**

«ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2011-2013 жж.»

Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енеді және Топтың қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсерін тигізбейді. Құжатқа келесі түзетулер кіреді.

3 ХҚЕС (IFRS) түзету «Бизнесті біріктіру»

Түзету перспективті түрде қолданылады және 3 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданылу аясынан болған келесі ерекшеліктерді түсіндіреді:

- 3 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданылу аясына тек бірлескен кәсіпорындар ғана емес, бірлескен кәсіпкерлік туралы барлық келісімдер жатпайды;
- Бұл қолданылу аясынан алынған ерекшелік қаржылық есептілікте бірлескен кәсіпкерлік туралы келісімнің өзін есепке алуға қатысты ғана қолданылады.

13 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету «Әділ құнды бағалау»

Түзету перспективті түрде қолданылады және 13 ХҚЕС-тегі (IFRS) портфельге қатысты ерекшелік тек қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерге қатысты ғана емес, сондай-ақ 9 ХҚЕС-тің (IFRS) (не болмаса 39 ХҚЕС (IAS), егер қолданылатын болса) қолданылу аясына келетін басқа да шарттарға қатысты қолданылады.

40 ХҚЕС-ке (IAS) түзету «Инвестициялық мүлік»

40 ХҚЕС-те (IAS) қосымша қызметтердің сипаттамасы инвестициялық жылжымайтын мүліктің және меншік иесі алып отырған жылжымайтын мүліктің (яғни негізгі құралдар) ара жігін ажыратады. Түзету перспективті түрде қолданылады және операцияның не болып табылатындығын анықтау үшін (активті сатып алу немесе бизнесті біріктіру) 40 ХҚЕС (IAS) емес, 3 ХҚЕС (IFRS) қолданылады.

15 ХҚЕС (IFRS) «Клиенттермен жасалған шарттар бойынша түсім»

15 ХҚЕС (IFRS) 2014 жылғы мамырда шығарылды және клиенттермен жасалған шарттар бойынша түсімдерге қатысты қолданылатын бес кезең кіретін жаңа модельді көздейді. 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай түсім соған арналған құқықты ұйым клиентке тауарлардың берілуіне немесе қызметтердің көрсетілуіне айырбас ретінде аламын деп отырған өтемақыны көрсететін сома бойынша танылады. 15 ХҚЕС (IFRS) қағидаттары түсімді бағалауға және тануға қатысты барынша құрылымдалған тәсілді көздейді.

Түсім бойынша жаңа стандарт барлық ұйымдарға қатысты қолданылады және ХҚЕС-ке сай түсімді тануға қатысты барлық қолданылып жүрген талаптарды ауыстырады. Стандарт 2017 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты, ретроспективті түрде толық көлемде не болмаса түрлендірілген ретроспективті тәсілді пайдалана отырып қолданылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі уақытта Топ 15 ХҚЕС-тің (IFRS) әсерін бағалап, жаңа стандартты тиісті күшіне ену күніне қолдануды жоспарлап отыр.

11 ХҚЕС-ке (IFRS) «Бірлескен қызмет» - «Бірлескен операцияларда қатысу үлестерінің сатып алынуын есепке алу» түзетулер

11 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер бірлескен операциялардың қатысушысы бірлескен операциядағы қатысу үлесінің сатып алынуын ескеруін талап етеді, әрі оның қызметі бизнестің бірігуін есепке алу үшін тиісті 3ХҚЕС (IFRS) қағидаттарына сай бизнесті білдіреді. Сондай-ақ түзетулер бірлескен операцияда бұрын болған қатысу үлестері, егер бірлескен бақылау сақталып қалса, дәл сол бірлескен операцияда қосымша қатысу үлесін сатып алу кезінде қайта бағаланбайтындығын түсіндіреді. Сонымен қатар, 11 ХҚЕС-ке (IFRS) қолданылу аясынан алынған ерекшелік қосылды, соған сай бұл түзетулер, егер бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптар (есеп беретін ұйымды қоса алғанда) дәл сол бір түпкі бақылаушы тараптың жалпы бақылауында болса, қолданылмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)**

11 ХҚЕС-ке (IFRS) «Бірлескен қызмет» - «Бірлескен операцияларда қатысу үлестерінің сатып алынуын есепке алу» түзетулер (жалғасы)

Түзетулер бірлескен операциядағы бастапқы қатысу үлесін сатып алуға қатысты, сол сияқты дәл сол бірлескен операциядағы қосымша үлестерді сатып алуға қатысты қолданылады және 2016 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты перспективті негізде күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді деп күтілуде.

16 ХҚЕС-ке (IAS) және 38 ХҚЕС-ке (IAS) «Рұқсат етілген амортизациялау әдістерін түсіндіру» түзетулер

Түзетулер 16 ХҚЕС (IAS) және 38 ХҚЕС (IAS) қағидаттарын түсіндіреді, олар түсім активті пайдаланушы шеңберінде пайдаланылатын экономикалық пайданы емес, бизнес қызметінің (оның бір бөлігі актив болып табылады) нәтижесінде болатын экономикалық пайданың құрылымын көрсетеді. Нәтижесінде түсімге негізделген әдіс негізгі құралдарды амортизациялау үшін пайдалана алмайды және материалдық емес активтерді амортизациялау үшін сирек жағдайларға ғана пайдаланылуы мүмкін. Түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты перспективті негізде қолданылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Түзетулер Топтың қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде, өйткені Топ өзінің айналымнан тыс активтерін амортизациялау үшін түсімге негізделген әдісті пайдаланбады.

27 ХҚЕС-ке (IAS) «Жекелеген қаржылық есептіліктегі үлестік қатысу әдісі»

Түзетулер ұйымдарға еншілес ұйымдарға, бірлескен кәсіпорындарға және тәуелді ұйымдарға жасалған инвестицияларды есепке алу үшін өзінің жекелеген қаржылық есептілігінде үлестік қатысу әдісіне өту туралы үлестік қатысу әдісін пайдалануға рұқсат береді. ХҚЕС-ті қолданып жүрген және өздерінің жекелеген қаржылық есептілігінде үлестік қатысу әдісіне өту туралы шешімді қабылдаған ұйымдар бұл өзгерісті ретроспективті түрде қолдануға тиіс болады. ХҚЕС-ті алғаш рет қолданатын және өздерінің жекелеген қаржылық есептілігінде үлестік қатысу әдісіне өту туралы шешімді қабылдайтын ұйымдар бұл әдісті ХҚЕС-ке өткен күннен бастап қолдануға міндетті. Түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

Шетел валютасын қайта есептеу

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Компанияның және оның еншілес ұйымдарының функционалдық валютасы және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті ұсыну валютасы болып табылатын теңгемен көрсетілген.

Теңге Компания және оның еншілес ұйымдары қызметін атқаратын негізгі экономикалық ортаның валютасы болып табылады. Топтың әр компаниясы өзінің жеке функционалды валютасын айқындайды және әрбір компанияның қаржылық есептілігіне қосылған баптар осы функционалдық валютада бағаланып отырады.

Шетел валюталарындағы операциялар бастапқыда Топ компанияларымен операция тану критерийлерін қанағаттандырып кәсіптік қолданылатын спот-бағам бойынша функционалдық валютада ескеріледі.

Шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын функционалды валютаның спот-бағамы бойынша қайта есептеледі. Барлық айырмалар жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі.

Тарихи күнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ күн бойынша шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар әділ күн белгіленген күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Ресми айырбас бағамдары ретінде Қазақстан Республикасында Қазақстандық қор биржасы («ҚҚБ») белгілеген орташа алынған валюта бағамдары пайдаланылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шетел валютасын қайта есептеу (жалғасы)**

ҚҚБ 2014 жылғы 31 желтоқсанда белгілеген АҚШ долларының айырбас бағамы 1 АҚШ долларына шаққанда 182,35 теңгені құрады (2013 жылы: 1 АҚШ долларына шаққанда 153,61 теңге). 2015 жылдың 27 ақпанына АҚШ долларының айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 185,05 теңге болды.

Бірлескен операцияларға инвестициялар

Бірлескен кәсіпорын – бірлескен кәсіпкерліктің түрі, әрі соған сай кәсіпкерлікке қатысты бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірлескен кәсіпорынның таза активтеріне құқықтары бар. Бірлескен бақылау – бұл шартпен негізделген бақылауды бірлесіп жүзеге асыру, әрі ол тек маңызды қызметке қатысты шешімдердің қабылдануы бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірауызды келісімін қажет еткен жағдайларда ғана орын алады. Бірлескен операция – қызметке бірлескен кәсіпкерлікті жасай алатын тараптарда активтерге арналған құқықтарының және қызметке байланысты міндеттемелер бойынша жауапкершіліктің болуын болжайтын бірлескен кәсіпкерлік түрі.

Айтарлықтай ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас келеді.

Бірлескен операцияға өзінің қатысу үлесіне байланысты Топ мыналарды мойындайды:

- активтердегі үлесті қоса алғанда, бірлесіп ұсталатын активтерді
- міндеттемелердегі үлесті қоса алғанда, бірлесіп көтерген міндеттемелерді
- бірлескен операциядан түскен өнімнің өз үлесін сатудан түскен түсімді;
- өнімді сатудан, бірлескен операциядан түскен түсімдегі үлесті; және
- шығыстардағы үлесті қоса алғанда, бірлесіп көтерген шығыстарды.

Активтер мен міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы есепте Топ активтер мен міндеттемелерді олардың қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады. Актив мына жағдайларда қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өткізу болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе олардың баламаларын білдіреді.

Барлық басқа активтер ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі. Міндеттеме мына жағдайларда қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өтелуге тиіс болса; немесе
- Топтың есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелердің өтелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса.

Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімділер ретінде жіктейді.

Мерзімі ұзартылған салық активтері мен міндеттемелері ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Әділ құнды бағалау**

Топ мұндай қаржы құралдарын қаржылық жағдай туралы есепті жасаудың әрбір күніне әділ құны бойынша туынды құралдар ретінде бағалайды. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы құралдарының әділ құну және әділ құны қаржылық есептілікте ашылып көрсетілуі тиіс қаржылық емес активтер туралы ақпарат тиісінше *30-ескертпеде* және *6-ескертпеде* ашылып көрсетіледі.

Активтің сатылғаны үшін алынған немесе бағалау күніне нарық қатысушыларының арасында әдеттегі тәртіппен жасалатын мәміленің шеңберінде міндеттеменің берілгені үшін төленген баға әділ құны болып табылады. Әділ құны бойынша бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле:

- немесе бұл актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не болмаса негізгі нарықтың жоқтығы шарттарында, бұл актив немесе міндеттеме үшін барынша қолайлы нарықта.

Топтың негізгі немесе барынша қолайлы нарыққа қол жеткізу мүмкіндігі болуы тиіс.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын анықтау кезінде пайдаланатын жорамалдарды қолдана отырып бағаланады, бұл ретте нарық қатысушылары өздерінің ең үздік мүдделерінде әрекет етеді деп болжануда.

Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарық қатысушысының активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланудан немесе оны мұндай активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланатын басқа нарық қатысушысына сатудан болатын экономикалық пайданы жасау мүмкіндігін ескереді.

Топ қалыптасқан жағдайда қолайлы болатын және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті болатын деректер қолжетімді болатын бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл ретте орынды байқалатын бастапқы деректерді барынша және байқалмайтын бастапқы деректерді мейлінше пайдаланады.

Әділ құны бағаланатын немесе қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құны бойынша бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған иерархиясының шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей – Ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша (қандай да бір түзетулерсіз) белсенді нарықта нарықтық баға белгілеулері;
- 2-деңгей – әділ құны бойынша бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері;
- 3-деңгей – әділ құны бойынша бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта байқалатын болып табылмайтын бағалау үлгілері.

Қаржылық есептілікте мерзімді негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Топ әрбір есепті кезеңнің соңына жіктеуді қайта талдай отырып (жалпы әділ құны бойынша бағалау үшін елеулі болатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде) иерархия көздерінің деңгейлері арасында аудару фактісін айқындайды.

Топтың тиісті бөлімшесі (бұдан әрі «Жұмыс тобы») тиісті активтер мен міндеттемелердің әділ құны бойынша мерзімді бағалауға арналған саясатты және рәсімдерді айқындайды. Бағалау жөніндегі Жұмыс тобының құрамына Активтерді басқару департаментінің, сондай-ақ Бюджеттеу және қазынашылық департаментінің басшылары кіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТИЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Әділ құнды бағалау (жалғасы)**

Туынды құралдар сияқты маңызды активтерді бағалау үшін сыртқы бағалаушылар тартылады. Сыртқы бағалаушыларды тарту туралы шешімді Жұмыс тобы жыл сайын бұл шешімді Топтың аудиторлық комитеті талқылағаннан және бекіткеннен кейін қабылдайды. Іріктеу критерийлері ретінде нарықты білу, бедел, тәуелсіздік және кәсіби стандарттарға сәйкестік қолданылады. Сыртқы бағалаушылармен талқылағаннан кейін Жұмыс тобы әрбір жағдайда бағалаудың қандай әдістемесі мен бастапқы деректерді пайдалануға қажет екендігі жөнінде шешім қабылдайды.

Әрбір есепті күнге Жұмыс тобы Топтың есеп саясатына сәйкес қайталап талдау және қайталап бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелердің құнындағы өзгерістерді талдайды. Мұндай талдаудың шеңберінде Жұмыс тобы бағалау кезінде пайдаланылған ақпаратты шарттармен және басқа да орынды құжаттармен салыстыру арқылы соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді тексереді.

Жұмыс тобы және Топтың сыртқы бағалаушылары әрбір актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгеруін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы дерек көздерімен салыстырады.

Жұмыс тобы және Топтың сыртқы бағалаушылары Топтың аудиторлық комитеті мен тәуелсіз аудиторларына бағалау нәтижелерін оқта-текте ұсынып отырады, бұл бағалау кезінде пайдаланылған негізгі жорамалдарды талқылауды болжайды.

Әділ құн туралы ақпаратты ашып көрсету мақсатында Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипатының, оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдердің, сондай-ақ жоғарыда көрсетілгендей әділ құн көздерінің иерархиясындағы қолданылатын деңгейдің негізінде жіктеді.

Кірістерді мойындау

Егер Топтың экономикалық пайданы алуы ықтимал деп бағаланса және егер түсім төлемнің жасалу уақытына қарамастан сенімді түрде бағалай алынса, түсім мойындалады. Түсім шартта айқындалған төлем талаптарын ескере отырып және салықтарды немесе алымдарды шегере отырып, алынған немесе алынуға жататын сыйақының әділ құны бойынша бағаланады. Топ принципал немесе агент ретінде болатындығын айқындау мақсатында белгілі бір критерийлерге сәйкес түсім алуды көздейтін өзі жасайтын шарттарды талдайды. Топ шартта айқындалған төлем талаптарын ескере отырып және салықтарды немесе алымдарды шегере отырып түсімді алуды көздейтін өзі жасаған барлық шарттар бойынша принципал ретінде болады деген тұжырымға келді. Пайданы тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Жылжымайтын мүлікті сату

Жылжымайтын мүлікті сатудан түскен кіріс, әдетте, жылжымайтын мүлікті иелік етуден болған едәуір тәуекелдер мен пайдалар сатып алушыға өткенде мойындалады. Аяқталмаған жылжымайтын мүлік объектілеріне талап ету құқықтарын қайта табыстаудан түскен кірістер сатып алушыға қатысты талап ету құқықтарына байланысты елеулі тәуекелдер мен пайданы беру кезінде мойындалады.

Жалға беруден түскен кіріс

Операциялық жалға берілген инвестициялық жылжымайтын мүліктен түскен кіріс жалдау мерзімінің ішінде тік сызықты әдіс бойынша ескеріледі және оның операциялық сипатына орай түсім құрамына қосылады.

Пайыздық кіріс

Амортизацияланған құн және сату үшін қолда бар деп жіктелген пайыздық қаржы активтері бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып мойындалады, әрі ол қаржы құралын болжамды пайдалану мерзімінің бойында немесе егер бұл орынды болса, қаржы активінің немесе міндеттеменің таза баланстық құнына дейінгі ұзақ емес кезеңнің ішінде күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаражатының түсімдерін дәл дисконттайды. Құрылыс компанияларын қаржыландырудан түскен пайыздық кіріс негізгі қызметтен болған кірістердің құрамына және басқа да пайыздық кірістер бөлігінде қаржыландырудан болған кірістердің құрамына қосылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шығыстарды таңу**

Шығыстар пайда болу шамасына қарай танылады және олар есептеу әдісінің негізіне жатқызылған сол кезеңде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Қарыздар бойынша шығындар

Топтың ниетіне сәйкес пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін ұзақ уақыт кезеңін міндетті түрде талап ететін активті сатып алумен, салумен немесе өндірумен тікелей байланысты қарыздар бойынша шығындар мұндай активтің бастапқы құны ретінде капиталданады. Қарыздар бойынша барлық өзге шығындар келтірілген есепті кезеңдегі шығындарға жатқызылады. Қарыздар бойынша шығындарға пайыздардың төленуі және Топ қарызға алынған қаражатпен байланысты шеккен басқа да шығындар жатады.

Табыс салығы*Ағымдағы табыс салығы*

Активтер және ағымдағы пайда салығы бойынша міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері мен салық заңнамасы, – бұл есепті күнге қабылданған немесе нақты қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей меншікті капиталда мойындалған баптарға қатысты ағымдағы пайда салығы жиынтық кіріс туралы есепте емес, меншікті капитал құрамында мойындалады. Топ басшылығы соған қатысты тиісті салық заңнамасы әртүрлі түсіндірілуі мүмкін салық декларацияларында көрсетілген позицияларды мерзімді етіп бағалайды және қажетіне қарай бағалау міндеттемелерін құрады.

Мерзімі ұзартылған табыс салығы

Мерзімі ұзартылған салық активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасындағы уақытша айырмаларды айқындау арқылы есепті күнге қаржылық есептілік мақсаттары үшін міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

Мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері мына жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мойындалады:

- Мерзімі ұзартылған салық міндеттемесі бизнесті біріктіру болып табылмайтын операцияның барысында гудвилді, активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік табысқа да, сол сияқты салық салынатын табысқа немесе шығынға ықпал етпейді;
- еншілес компанияларға, тәуелді компанияларға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестерімен байланысты салық салынатын уақыт айырмаларына қатысты, егер уақыт бөлуінде уақыт айырмасының азаюын бақылау жасауға мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу арада азайтылмайды деген едәуір ықтималдылық болса.

Мерзімі ұзартылған салық активтері, мына жағдайлардан басқа, соған қарсы есептен шығарылатын уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық шығындары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда болады деген едәуір ықтималдылық болатын дәрежеде барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша мойындалады:

- есептен шығарылатын уақыт айырмасына қатысты мерзімі ұзартылған салық активі бизнесті біріктірудің салдарынан емес пайда болған және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік табысқа да, сол сияқты салық салынатын табысқа немесе шығынға ықпал етпейтін активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды;
- еншілес компанияларға, ассоциацияланған компанияларға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестерімен байланысты есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты мерзімі ұзартылған салық активтері уақыт айырмалары келешекте пайдаланылады және соған қарсы уақыт айырмалары қолданылуы мүмкін салық салынатын пайда орын алады деген айтарлықтай ықтималдылық бар дәрежеде ғана мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Табыс салығы (жалғасы)***Мерзімі ұзартылған табыс салығы (жалғасы)*

Мерзімі ұзартылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралып, мерзімі ұзартылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын табысқа қол жеткізу шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Мойындалмаған мерзімі ұзартылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда мерзімі ұзартылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік береді деген едәуір ықтималдық туындаған дәрежеде ғана мойындалады.

Мерзімі ұзартылған салық активтері мен міндеттемелер қабылданған немесе нақты қабылданған есепті күнгі жағдай бойынша салық мөлшерлемелерінің (және салық заңнамасының) негізінде актив өткізіледі, ал міндеттеме өтеледі деген есепті жылда қолданатын болады деп болжанатын салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Мерзімі ұзартылған салықтар баптары олардың негізіндегі операцияларға сәйкес не болмаса басқа да жиынтық кірістің құрамында немесе тікелей меншікті капиталда мойындалады.

Мерзімі ұзартылған салық активтері мен мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері, егер заңи тұрғыдан бекітілген ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерді есепке алу құқығы болса және мерзімі ұзартылған салықтар дәл сол салық салынатын компанияға немесе салық органына қатысты болса, бір біріне қарсы есепке алынады.

Қызметкерлерге сыйақы*Әлеуметтік салық*

Топ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнама талаптарына сәйкес әлеуметтік салық төлейді. Әлеуметтік салық бойынша шығыстар олардың пайда болу сәтіндегі шығыстарға жатады.

Белгіленген жарналары бар зейнетақы жоспарлары

Топ арнайы зейнетақы қорларына жарна ретінде өз қызметкерлерінің жалақысынан 10% дейін ұстап қалады. Заңнаманың талаптарына сәйкес зейнетақы төлемдері бойынша жауапкершілік қызметкерлердің мойындарында жатыр, бұл ретте Топтың қызметкерлерге еңбек қызметін аяқтағаннан кейін өтемақыларды төлеу бойынша ағымдағы немесе келешек міндеттемелері жоқ.

Қаржы активтері*Бастапқы мойындау және бағалау*

Бастапқы мойындау кезінде қаржы активтері сәйкесінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері; қарыздар мен дебиторлық берешек, сату үшін қолда бар қаржы активтері ретінде жіктеледі.

Барлық қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады.

Заңнамада немесе белгілі бір нарықта қабылданған ережелерде белгіленген мерзімде активті жеткізуді талап ететін қаржы активтерін сатып алудың немесе сатудың барлық операциялары («стандартты талаптардағы» сауда) мәмілені жасау күніне, яғни Топ өз мойнына активті сатып алу немесе сату міндеттемесін қабылдаған күнге мойындалады.

Топтың қаржы активтеріне ақша қаражаты мен қысқа мерзімді әрі ұзақ мерзімді депозиттер, мемлекеттік облигациялар, сауда және басқа да дебиторлық берешек, қарыздар және сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларына төленген сомалар сияқты алынатын басқа да сомалар және пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)***Одан кейінгі бағалау*

Қаржы активтерін одан кейінгі бағалау олардың жіктелуіне былайша тәуелді болады:

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері

«Пайда немесе залал арқылы қайта бағаланатын қаржы активтері» санатына саудаға арналған қаржы активтері және пайда немесе залал арқылы қайта бағаланатын қаржы активтері санатында бастапқы тануға жатқызылған қаржы активтері жатады. Қаржы активтері жақын болашақта сату мақсатында сатып алынған жағдайда саудаға арналған деп жіктеледі. Бөлек ендірілген туынды құралдарды қоса алғанда, туынды құралдар, олар 39 ХҚЕС (IAS) сай тиімді хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, саудаға арналған деп жіктеледі. Топ үлестік құралды сатып алу құқығын пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатындардың санатына жатқызды. Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте әділ құны бойынша ескеріледі, ал әділ құнның таза өзгеруі қаржыландыру шығындарының құрамында (әділ құнның теріс таза өзгерістері) немесе жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландырудан болған кірістің құрамында (әділ құнның оң таза өзгерістері) мойындалады.

Топ сауда жасауға арналған, туынды құралдардан өзге болатын қаржы активтерін оларды таяу арада сату ниетінің бар-жоғы туралы жорамалдың орынды болуына талдайды. Егер Топ солар үшін белсенді нарықтардың болмауының салдарынан мұндай активтермен сауда жасауға шамасы келмесе және басшылықтың оларды таяу арада сатуға қатысты ниеті өзгеріп кетсе, Топ өте сирек жағдайларда мұндай қаржы активтерін қайта жіктеу туралы шешімді қабылдай алады. Қарыздар мен дебиторлық берешек, сату үшін қолда бар құралдарының немесе өтеуге дейін ұсталатын қаржы құралдарының санатындағы мұндай активтердің қайта жіктелуі активтің сипатына байланысты болады. Жасалатын талдау компанияның әділ құны бойынша есепке алу мүмкіндігін пайдалануына орай пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланған деп жіктелген қаржы активтеріне әсерін тигізбейді, өйткені мұндай құралдар бастапқыда мойындалғаннан кейін қайта жіктеле алмайды.

Ақша қаражаты және олардың баламалары

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі ақша қаражаты мен олардың баламаларына банктердегі ақша қаражаты және кассадағы қолма-қол ақша, сондай-ақ бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аспайтын қысқа мерзімді депозиттер жатады.

Қарыздар және дебиторлық берешек

Ұзақ мерзімді депозиттерді қоса алғанда, қарыздар мен дебиторлық берешек белсенді нарықта жүрмейтін белгіленген немесе айқындалатын төлемдері бар туынды емес қаржы активтерін білдіреді. Бастапқы мойындалғаннан кейін осындай түрдегі қаржы активтері құнсызданудан болатын шығындар шегеріле отырып, тиімді пайыздық мөлшерлеме пайдаланыла отырып айқындалатын амортизациялық құн бойынша бағаланады. Амортизациялық құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану негізіндегі амортизация жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан түскен кірістердің құрамына жатқызылады. Құнсызданумен негізделген шығыстар қарыздар болған жағдайда қаржыландыру бойынша шығындар құрамында және дебиторлық берешек болған жағдайда басқа да операциялық шығыстардың құрамында жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

Сату үшін қолда бар қаржылық инвестициялар

Сату үшін қолда бар қаржы инвестицияларына борыштық бағалы қағаздар жатады. Осы санаттағы борыштық бағалы қағаздар – Топ белгісіз уақыт кезеңі ішінде ұстап отырғысы келетін және өтімділікті қамтамасыз ету мақсатында немесе нарықтық талаптардың өзгеруіне жауап ретінде сатылу мүмкін бағалы қағаздар.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)***Одан кейінгі бағалау (жалғасы)**Сату үшін қолда бар қаржы инвестициялары (жалғасы)*

Бастапқы бағаланғаннан кейін сату үшін қолда бар қаржылық инвестициялар әділ құны бойынша бағаланады, ал солар бойынша жұмсалмаған кірістер немесе шығыстар инвестициялардың мойындалуы тоқтаған сәтке дейін сату үшін қолда бар құралдар қорының құрамында басқа да жиынтық кіріс ретінде танылады, әрі онда жинақталған кірістер немесе шығыстар басқа да операциялық кірістің құрамында не болмаса оған шығыстар жиналып қалған инвестиция құнсызданған болып есептелген сәтке дейін танылады және сату үшін қолда бар құралдар қорынан пайда немесе залал құрамына қайта жіктеледі және қаржыландыру бойынша шығындар ретінде танылады. Сату үшін қолда бар қаржылық инвестицияларды ұстау кезеңінде алынған пайыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша пайыздық кірістер ретінде көрсетіледі.

Топ сату үшін қолда бар өзінің қаржы активтерін оларды таяу арада сату мүмкіндігі және ниетінің болуы туралы жорамал жасау затына бағалайды. Егер Топ солар үшін белсенді нарықтардың болмауының салдарынан мұндай қаржы активтерімен сауда жасауға шамасы келмесе және басшылықтың оларды таяу арада сатуға қатысты ниеті өзгеріп кетсе, Топ өте сирек жағдайларда мұндай қаржы активтерін қайта жіктеу туралы шешімді қабылдай алады. Қарыздар мен дебиторлық берешек санатына қайта жіктеу, егер қаржы активтері қарыздар мен дебиторлық берешек анықтамасын қанағаттандырса және бұл ретте Топтың осы активтерді таяу арада немесе өтеуге дейін ұстап отыруға мүмкіндігі болса және ниет білдірсе, рұқсат етіледі. Өтеуге дейін ұсталатын құралдардың санатына қайта жіктеу, тек егер компанияның қаржы активін өтеуге дейін ұстап тұру мүмкіндігі болса және ұстағысы келсе ғана, рұқсат етіледі.

«Сату үшін қолда бар» санатының құрамынан қайта жіктелген қаржы активтері жағдайында қайта жіктеу күніне әділ құны жаңа амортизацияланған құнға айналады, ал осының алдында капитал құрамында мойындалған соған байланысты кірістер немесе шығыстар тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып инвестициялардың қалған мерзімінің бойынша пайда немесе залал құрамында амортизацияланады. Жаңа амортизациялық құн бағалауы мен күтілетін ақша ағындарының арасындағы айырма тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып активті пайдаланудың қалған мерзімінің бойында амортизацияланады. Егер кейіннен актив құнсызданған деп белгіленсе, меншікті капиталда көрсетілген сома жиынтық кіріс туралы есепте қайта жіктеледі.

Мойындауды тоқтату

Қаржы активі (немесе қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе сол сияқты қаржы активтері тобының бір бөлігі) мойындалуын тоқтатады (яғни, Топтың қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебінен алынып тасталады), егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не болмаса
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідірусіз төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде тануын жалғастырады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтерінің құнсыздануы**

Әрбір есепті күнге Топ қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының объективті белгілерінің болуын бағалайды. Қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы активті бастапқы мойындаудан кейін орын алған бір немесе одан артық оқиға (орын алған «шығынның туындау жағдайы») нәтижесінде құнсызданудың объективті дәлелі болған жағдайда құнсызданған болып есептеледі, әрі олар сенімді түрде бағалауға болатын қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы бойынша күтілетін болашақ ақша қаражаты ағындарына әсер етті. Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қиыншылықтар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің қарызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта ұйымдастыру рәсімін жүргізуі мүмкін болуын қамтиды. Сонымен бірге, мұндай дәлелдерге бағалауға келетін қаржы құралдары бойынша күтілетін болашақ ақша ағындарының төмендеуіне көрсететін, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемінің немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартулармен белгілі бір өзара байланыстағы экономикалық жағдайлардың өзгеруі сияқты, байқалатын деректер жатады.

Амортизацияланған құн бойынша есептелетін қаржы активтері

Амортизацияланған құн бойынша ескерілетін қаржылық активтерге қатысты Топ ең алдымен дербес маңызды қаржылық активтердің объективті құнсыздану дәлелдеріне жеке бағалау не болмаса дербес маңызды болып табылмайтын қаржы активтері бойынша жиынтық бағалау жасайды. Егер Топ дербес бағаланатын қаржылық актив құнсыздануының объективті дәлелдері жоқ деп анықтаса, ол осы активті дәл сондай кредиттік тәуекел сипаттамалары бар қаржылық активтер тобына қосады, ал содан кейін осы активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағаға енгізілмейді.

Құнсызданудан болған залал шегудің уәжді дәлелі болған ретте, залал сомасы активтің теңгерімдік құны мен күтіліп отырған болашақ ақша ағынының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде (әлі шекпеген болашақ күтіліп отырған неснелік залалдар ескерілмей) бағаланады. Есептік келешек ақша ағындарының келтірілген құны қаржылық актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Егер қарыз бойынша пайыздық мөлшерлеме құбылмалы болып табылса, құнсыздану шығынын бағалау үшін дисконттау мөлшерлемесі пайыздың ағымдағы тиімді мөлшерлемесін білдіреді.

Активтің баланстық құны резерв шотын пайдалану арқылы төмендейді және залал сомасы жиынтық кіріс туралы есепте танылады. Төмендетілген баланстық құн бойынша пайыздық кірісті есептеу, құнсызданудан болған шығынды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын дисконттау үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделе отырып жалғаса береді. Пайыздық кірістер жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан түскен кірістер құрамында көрсетіледі. Қарыздар тиісті резервтермен бірге, егер оларды келешекте нақты өтеу мүмкіндігі болмаса, ал барлық қолжетімді қамтамасыз ету сатылып не болмаса Топқа берілсе, баланстан есептен шығарылады. Егер келесі жылдың ішінде құнсызданудан болған есепті шығынның сомасы құнсыздануды мойындағаннан кейін болған қандай да бір оқиғаның салдарынан ұлғайса не болмаса азайса, бұрын мойындалған құнсыздану шығынының сомасы резерв шотын түзету арқылы ұлғайтылады немесе азайтылады. Егер қаржы құралының құнын бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландыру шығындарын азайту ретінде мойындалады.

Сату үшін қолда бар қаржылық инвестициялар

Сату үшін қолда бар қаржы инвестицияларына қатысты Топ әрбір есепті күнге инвестициялар немесе инвестициялар тобы құнсыздануға ұшырағандығының объективті дәлелінің бар екендігін бағалайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)***Сату үшін қолда бар қаржы инвестициялары (жалғасы)*

Сату үшін қолда бар деп жіктелген үлестік құралдар жағдайында құнсыздану амортизацияланған құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты қолданылатын дәл сол критерийлердің негізінде бағаланады. Дегенмен құнсызданудан болған шығын сомасы бұрын жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалған осы инвестициялар бойынша құнсыздану шығынын шегере отырып, амортизацияланған құн мен ағымдағы әділ құн арасындағы айырма ретінде бағаланған жинақталған шығынды білдіреді.

Активтің азайтылған баланстық құнына қатысты пайыздардың есептелуі құнсыздану шығынын бағалау мақсатында келешек ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылған пайыздық мөлшерлеме бойынша жалғасады. Пайыздық кірістер жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландырудан түскен кірістер құрамында көрсетіледі. Егер келесі жылдың ішінде борыштық құралдың әділ құны көбейсе және бұл өсім объективті түрде құнсыздану шығындары жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылғаннан кейін болған оқиғаға байланысты болса, онда құнсыздану шығыны жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп арқылы қалпына келтіріледі.

Қаржылық міндеттемелер*Бастапқы мойындау және бағалау*

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда танылған кезде пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер, несиелер мен қарыз алулар немесе кредиторлық берешек ретінде жіктеледі.

Барлық қаржылық міндеттемелер алдымен олармен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды шегере отырып (несиелер, қарыздар мен кредиторлық берешек болған жағдайда), әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелеріне кредиторлық берешек, Бас компанияның қарыздары жатады.

Одан кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді одан кейінгі бағалау олардың жіктелуіне былайша тәуелді болады:

Кредиторлық берешек

Кредиторлық берешек бойынша міндеттемелер Топқа шоттардың жазылып берілуіне қарамастан алынған тауарлар мен көрсетілген қызметтер үшін келешекте төленуі тиіс болатын соманың әділ құны болып табылатын бастапқы құн бойынша ескеріледі.

Бас компаниядан алынған қарыз

Бас компаниядан алынған қарыз бастапқы танудан кейін тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Тиісті кірістер мен шығыстар міндеттемелерді тану тоқтатылған кезде, сондай-ақ амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Амортизациялық құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені амортизациялау жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландыру шығыстарының құрамына кіреді.

Мойындауды тоқтату

Егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса немесе оның қолданылу мерзімі өтіп кетсе, қаржылық міндеттеменің қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте мойындалуы тоқтатылады.

Егер Бас компанияның алдындағы қаржылық міндеттеме біршама айырмашылығы бар шарттарда Бас компанияның алдындағы өзге міндеттемеге ауыстырылса немесе, егер бар қаржылық міндеттеменің талаптары біршама өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерістер бастапқы міндеттемені тануды тоқтату және жаңа міндеттемені тануды бастау деп есептеледі, ал олардың баланстық құнындағы айырма капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы құралдарын өзара есепке алу**

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуы тиіс, ал нетто-сомасы қазіргі сәтте мойындалған сомаларды өзара есепке алуға, сондай-ақ нетто-негізде есеп айырысу ниетіне не болмаса активтерді өткізуге және осымен бірге міндеттемелерді өтеуге заңгерлік құқық болғанда ғана қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ұсынылуы тиіс.

Құрылыс компанияларына берілген аванстар

Құрылыс компанияларына берілген аванстар жылжымайтын мүлік объектілерін салу үшін төленген аванстық төлемдерді білдіреді, әрі ол кейіннен инвестициялық жылжымайтын мүлік не болмаса өткізуге арналған жылжымайтын мүлік ретінде көрсетіледі. Құрылыс компанияларына берілген аванстар, егер болса, құнсыздануды шегеру арқылы үлестік қатысу шарттарын жасау күніне құны (нақты аударылған сома) бойынша бағаланады. Объектіге қатысты меншік құқығының құрылыс компаниясынан Топқа ауысу сәтіне құрылыс компанияларына берілген аванстың баптары жабылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлікке жалдау акысын немесе капитал құнының өсуінен түскен кірісті алу үшін ұсталатын жылжымайтын мүлік кіреді. Жалдау талаптарында меншіктегі жылжымайтын мүлік инвестициялық жылжымайтын мүліктің анықтамасына сәйкес келгенде инвестициялық жылжымайтын мүлік ретінде жіктеледі. Жалдау бойынша міндеттемелер 17 ХҚЕС (IAS) сәйкес жалға алынатын жылжымайтын мүлік сыйақысының әділ құны бойынша танылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік алғашқыда, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады. Баланстық құнға, егер оларды мойындау критерийлері орындалса, мұндай шығындардың пайда болуы сәтіне қолдағы инвестициялық жылжымайтын мүліктің бөліктерін ауыстыру құны кіреді және инвестициялық жылжымайтын мүлікке ағымдағы қызмет көрсету шығындарын шегеріп тастайды. Инвестициялық жылжымайтын мүлік бастапқыда мойындалғаннан кейін жинақталған тозу мен жинақталған құнсыздануды шегере отырып бастапқы құны бойынша ескеріледі. Тозу оның пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде тік әдіспен есептеледі, әрі оның мерзімі 50 жылды құрайды.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте мойындалуы ол есептен шығарылған кезде тоқтатылады, не болмаса, егер ол пайдаланудан шығарылса және оның шығуынан келешекте экономикалы пайда күтілмеген жағдайда тоқтатылады. Есептен шығарылудан болған таза түсімдер мен активтің баланстық құнындағы айырма оның мойындалуы тоқтаған есепті жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік санатына не болмаса одан аудару жылжымайтын мүлікті пайдалану сипатында өзгерістер болғанда ғана жүзеге асырылады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктен меншік иесі алып отыратын жылжымайтын мүлік объектісіне аудару кезінде кейінгі есепке алу мақсаттары үшін шартты бастапқы құны пайдалану мақсаттарын өзгерту сәтіне әділ құнды білдіреді. Меншік иесі алып отырған жылжымайтын мүлік объектісі инвестициялық жылжымайтын мүлік объектісіне айналған жағдайда, Топ мұндай жылжымайтын мүлікті пайдалану мақсаттарын өзгерту сәтіне дейін негізгі құралдарды есепке алу саясатына сәйкес ескереді.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік оның баланстық құны жалғасып отырған пайдаланудың нәтижесінде емес, сату арқылы өтеледі деп күтілгенде, сату үшін ұсталатын айналымнан тыс активтердің санатына аударылады. Егер жылжымайтын мүлік осы сияқты жылжымайтын мүлікті сату үшін әдеттегідей болатын шарттарда өзінің ағымдағы күйінде дереу сатыла алса, сондай-ақ сату мүмкіндігі жоғары болса, мұндай шарт сақталған болып есептеледі.

Басқа да ұзақ мерзімді активтер

Басқа да ұзақ мерзімді активтерге келешекте қаржылық жалға беруге арналған жылжымайтын мүлік не болмаса сол бойынша есепті күнге оның баланстық құны қалайша өтелетіндігі анықталмаған жылжымайтын мүлік кіреді. Басқа да ұзақ мерзімді активтер мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады. Бастапқы мойындалғаннан кейін басқа да ұзақ мерзімді активтер жинақталған құнсыздануды шегере отырып бастапқы құны бойынша ескеріледі. Басқа да ұзақ мерзімді активтер амортизацияланбайды. Басқа да ұзақ мерзімді активтер санатына не болмаса одан аудару жылжымайтын мүлікті пайдалану сипатында өзгерістер болғанда ғана жүзеге асырылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Материалдық емес активтер**

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы тану кезінде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру нәтижесінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алу күніне олардың әділ құны болып табылады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген бастапқы құны бойынша ескеріледі. Өнімдерді әзірлеуге капиталға айналдырылған шығындарды қоспағанда, топ ішінде жасалған материалдық емес активтер капиталға айналмайды және тиісті шығыс олар пайда болған есепті жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Материалдық емес активтердің шектелген пайдалы пайдалану мерзімі бар.

Шектелген пайдалы пайдалану мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзімнің ішінде амортизацияланады және егер мұндай материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Шектелген пайдалы пайдалану мерзімі бар материалдық емес актив үшін амортизация кезеңі мен оны есептеу әдісі кем дегенде әрбір есепті кезеңнің соңында қайта қаралады. Пайдалы пайдаланудың болжамды мерзімінің немесе активте көрсетілген келешек экономикалық пайданы тұтынудың болжамды құрылымының өзгеруі кезеңнің немесе жағдайға қарай амортизацияны есептеу әдісінің өзгеруі ретінде жекелеген қаржылық есептілікте көрсетіледі және есепті бағалаудың өзгеруі ретінде ескереді. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активке арналған шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активті мойындауды тоқтатудан болған кіріс немесе шығыс активтің есептен шығарылуынан түскен таза түсім мен активтің баланстық құнының арасындағы айырма ретінде өлшенеді және мұндай активті мойындауды тоқтату сәтіне жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Материалдық емес активтер негізінен бағдарламалық қамтамасыз ету мен лицензиялардан құралады. Материалдық емес активтер, әдетте бес жылдан он жылға дейінгі мерзімді құрайтын олардың пайдалы қызметін есептеу мерзімі ішінде желілік негізде өтеледі.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған амортизацияны және/немесе олар болған жағдайда құнсызданудан болған жинақталған шығындарды шегере отырып бастапқы құны бойынша ескеріледі. Мұндай құнға құрал-жабдықтардың бөлшектерін ауыстыру құны және егер оларды капиталдандыру критерийлері орындалса, ұзақ мерзімді құрылыс жобалары болған жағдайда қарыздар бойынша шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Топ осы сияқты құрамдастарды оларға тән болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жекелеген активтер ретінде мойындайды және оларды лайықты түрде амортизациялайды. Дәл осылайша, негізгі техникалық байқауды жүргізу кезінде онымен байланысты шығындар негізгі құралдардың баланстық құнында, егер барлық мойындау критерийлері орындалса, құрал-жабдықтарды ауыстыру ретінде мойындалады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады. Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген құны, егер резервті келешек шығындарға мойындау критерийлері орындалса, тиісті активтің бастапқы құнына жатқызылады.

Тозу активтердің пайдалы қызметін келесі есепті мерзімдерінің ішінде желілік әдіспен есептеледі:

	Жылдар
Ғимарат	46-50
Офистік құрал-жабдықтар	3-10
Көлік құралдары	4-7

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Негізгі құралдар (жалғасы)**

Бұрын мойындалған негізгі құралдарды немесе олардың едәуір құрамдасын мойындауын тоқтату олардың шығуы кезінде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығуынан экономикалық пайданы алу күтілмеген жағдайда болады. Активті мойындауды тоқтату нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (шығарудан болған таза түсімдер мен активтің баланстық құнының арасындағы айырма ретінде есептелген) активтің мойындалуы тоқтатылған есепті жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке қосылады.

Активтерді тарату құны, пайдалы қызмет ету мерзімі және амортизация әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің соңында сараланады және қажет болғанда түзетіледі.

Негізгі құралдар негізінен әкімшілік ғимараттан, жерден, офистік құрал-жабдықтардан, көлік құралдарынан тұрады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Егер мұндай белгілер бар болып шықса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеруді орындау қажет болса, Топ активтің өтелетін құнын бағалайды. Активтің немесе ақша ағындарын жасайтын бөлімшенің өтелетін құны (ААЖБ) – келесі өлшемдердің ең үлкені: сату шығындарын шегере отырып, активтің әділ құны (ААЖБ) және активті пайдалану құндылығы (ААЖБ). Өтелетін құн негізінен басқа активтер немесе активтер тобы жасайтын ағындардан тәуелсіз ақша қаражатының ағындарын актив жасамаған жағдайда ғана жеке актив үшін анықталады. Егер активтің немесе ақша ағындарын тудыратын бөлімшенің теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады.

Пайдалану құндылығын бағалау кезінде келешек ақша ағындары салық салынғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады, әрі ол ақшаның уақытқа құнының ағымдағы нарықтық бағасын және активке тән тәуекелдерді көрсетеді. Есептен шығаруға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық операциялар ескеріледі. Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Мұндай есептеулер бағалау коэффициенттерімен, еншілес компаниялар акцияларының нарығында еркін айналыста болатын баға белгілеулерімен немесе әділ құнның басқа да қолжетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ жекелеген активтер жататын Топтың әрбір ПГДП үшін жеке әзірленетін мұқият жоспарларға және болжамды есептеулерге сүйене отырып құнсыздану сомасын айқындайды. Осы жоспарлар мен болжамды есептеулер әдетте бес жылды құрайды. Бұдан да ұзақ кезеңдер үшін бес жылдан кейін келешек болжанатын ақша ағындарына қатысты қолданылатын ұзақ мерзімді өсу қарқындары есептеледі.

Қайта бағалау өзге де жиынтық кіріс құрамында танылған бұрынғы қайта бағаланған жылжымайтын мүлік объектілерін қоспағанда құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылатын жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан (қорлардың құнсыздануын қосқанда) болатын залалдар. Мұндай жағдайда құнсыздану шығыны бұрын жасалған қайта бағалау сомасының шегінде басқа да жиынтық кірістің құрамында мойындалады.

Топ әрбір есепті күнге, гудвилді қоспағанда, активтің бұрын мойындалған құнсыздану шығындарының жоқ немесе қысқарған екендігінің белгілері бар-жоғын айқындайды. Егер ондай белгі бар болып шықса, Топ активтің немесе ақша ағындарын жасайтын бөлімшенің өтелетін құнын есептейді. Құнсызданудан болған бұрын мойындалған шығындар, егер құнсызданудан болған соңғы шығын мойындалған уақыттан бастап активтің өтелетін құнын айқындау үшін пайдаланылған бағалауда өзгеріс болған жағдайда ғана, қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан аспайтындай етіп, сондай-ақ сол бойынша осы актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған шығын мойындалмаған жағдайда танылатын амортизацияны шегере отырып, баланстық құннан аспайтындай етіп шектелген. Құнның мұндай қалпына келтірілуі, актив қайта бағаланған құн бойынша ескерілетін жағдайларды қоспағанда, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады. Соңғы жағдайда құнның қалпына келтірілуі қайта бағалаудан болған құнның өсімі ретінде ескеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Тауар-материалдық қорлар**

Тауар-материалдық қорлар қос мөлшердің ең азы бойынша ескеріледі: өткізудің өзіндік құны мен таза құны. Шығындарға қорларды межелі жерге дейін жеткізу кезінде болған шығыстар және оларды лайықты күйге келтіру жатады. Таза өткізу құны - өндірісті аяқтауға болжанған шығыстарды және өткізуге ықтимал шығындарды шегере отырып, әдеттегі қызмет барысындағы болжамды өткізу бағасы. Барлық қорлар орташа алынған құнның әдісі бойынша бағаланады.

Сатуға арналған жылжымайтын мүлік

Жалға беру немесе капитал өсімі үшін ұстау үшін емес, операциялық қызметтің барысында сату үшін сатып алынған жылжымайтын мүлік сатуға арналған жылжымайтын мүлік ретінде ескеріледі және өзіндік құнның ең азы және сатудың таза құны бойынша бағаланады. Сатуға арналған жылжымайтын мүліктің құнына мыналар кіреді:

- Меншік құқығы және жерді жалдау құқығы;
- Мердігерлерге құрылыс үшін төленген сомалар;
- Қарыздар бойынша шығындар, жоспарлау және жобалау шығындары, құрылыс алаңын дайындау шығындары, заңгерлік қызметтер үшін кәсіби сыйақы, меншікті беру салығы, құрылысқа үстеме шығыстар және басқа да байланысты шығыстар.

Өткізудің таза құны – бұл есепті күнге нарықтық бағаларға негізделген және ақшаның уақытша құнын бағалауды ескере отырып дисконтталған, егер бұл материалды болса, құрылысты аяқтауға арналған болжамды шығындарды және өткізуге арналған ықтимал шығындарды шегере отырып, әдеттегі қызмет барысында өткізудің болжамды бағасы.

Есептен шығарылу кезінде пайданың немесе залалдың құрамында көрсетілетін сатуға арналған жылжымайтын мүліктің құнына, сатылған жылжымайтын мүлікке байланысты болған шығыстар және сатылған жылжымайтын мүліктің салыстырмалы мөлшерінің негізінде бөлінген үстеме шығыстар кіреді.

Жалға алушылар салатын кепілдік төлемдері

Жалға алушылар салатын кепілдік төлемдері жалға алушылар қаржылық жалдау шарттары бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету ретінде салатын сомаларды білдіреді. Жалдау мерзімінің соңында кепілдікті міндеттемелердің қаражатын жалға алушылар соңғы жалдау төлемдерін өтеу үшін пайдаланады.

Жалдау

Келісім жалға алу болып табылатындығын немесе онда жалға алу белгілері бар екендігін анықтау жалдау қатынастарының басталу күніне келісім мазмұнын талдауға негізделеді. Келісім жалдау болып табылады немесе активтерді пайдалануға тәуелді болатындығын және мұндай келісімнің нәтижесінде активті немесе активтерді пайдалану құқығы бір тараптан басқа тарапқа өтетіндігін, тіпті егер бұл келісімде анық көрсетілмесе де, анықтауды талап етеді.

Топ жалға беруші ретінде

Сол бойынша Топқа іс жүзінде жалға алынған активті иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер мен пайда өтетін қаржылық жалдау жалға алынған мүліктің әділ құны бойынша жалдау қатынастарының басталу күніне капиталданады немесе егер осы сома аз болса, - ең аз жалдау төлемдерінің дисконтталған құны бойынша капиталданады. Жалдау төлемдері өтелмеген актив сомасына пайыздың тұрақты мөлшерлемесі пайда болатындай етіп қаржыландыру кірістері мен қаржылық жалдау бойынша активтің ұлғаюы арасында бөлінеді. Қаржыландырудан түскен кірістер тікелей жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Топ активті иелік етуден тәуекелдерді және табысты бермейтін жалдау шарттары операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалға алу бойынша төлемдер жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте кіріс ретінде барлық жалға беру мерзімі ішінде біркелкі танылады.

Топ жалға алушы ретінде

Топқа активті иелік етуден тәуекелдер және табыс өтпейтін жалдау шарттары операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалға алу бойынша төлемдер жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте шығыс ретінде барлық жалға беру мерзімі ішінде біркелкі танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Резервтер**

Егер Топтың бұрынғы оқиғаның нәтижесінде туындаған ағымдағы міндеттемесі (заңгерлік немесе тәжірибеден туындайтын) болса, резерв мойындалады, осы міндеттемені өтеуге қажет болуы мүмкін экономикалық пайданың кетуі ықтимал болып табылады және мұндай міндеттеме сомасының сенімді бағалауы алынуы мүмкін. Егер Топ резервтердің кейбір бөлігінің немесе барлығының өтемақысын алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жекелеген актив ретінде тек өтемақының алынуы күмән келтірмеген жағдайда ғана мойындалады. Резервке қатысты шығыс өтемақыны шегере отырып, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген.

Қайта топтастыру

Компанияның шоғырландырылған қаржылық есептілігінің форматын Бас компанияның қаржылық есептілігінің форматына сәйкес келтіру мақсатында, сондай-ақ Компанияның 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және осы күнге аяқталған жыл үшін қаржылық есептілігіне енгізілген өзгерістерге байланысты бірқатар өзгерістер енгізілді. Тиісті өзгерістер Компанияның 2013 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілігіне енгізілді. Бұдан әрі 2013 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп баптарының осы қайта топтастырулары жөнінде ақпарат келтірілген.

<i>Мың теңгемен</i>	Бұрын көрсетілгендей	Қайта топтастыру	Қайта есептелді
2013 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп			
Ағымдағы қаржы активтері	3.666.106	(18.260)	3.647.846
Басқа да ағымдағы активтер	16.621	18.260	34.881

[1] Ағымдағы қаржы активтерінен 18.260 мың теңге сомасында басқа да ағымдағы активтерді бөлу;

Қайта топтастырулар таза пайдаға, жиынтық кіріске немесе капиталға және қысқа мерзімді әрі ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелердің жіктелуіне ешқандай ықпалын тигізбеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР**

2014 және 2013 жылдардағы негізгі құралдардың қозғалысы келесідей көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Жер	Ғимараттар	Офистік құрал- жабдықтар	Көлік құралдары	Жиыны
Бастапқы құны					
2012 жылдың 31 желтоқсанына	26.101	4.850.855	225.140	2.530	5.104.626
Түсімдер	—	31.912	55.028	6.365	93.305
Шығулар	—	—	(2.733)	(2.530)	(5.263)
2013 жылдың 31 желтоқсанына	26.101	4.882.767	277.435	6.365	5.192.668
Түсімдер	—	—	9.235	—	9.235
Шығулар	—	—	(14.470)	—	(14.470)
2014 жылдың 31 желтоқсанына	26.101	4.882.767	272.200	6.365	5.187.433
Жинақталған тозу					
2012 жылдың 31 желтоқсанына	—	(123.029)	(59.867)	(364)	(183.260)
Бір жылғы есептелген тозу	—	(105.507)	(43.707)	(975)	(150.189)
Шығу кезіндегі тозу	—	—	2.093	840	2.933
2013 жылдың 31 желтоқсанына	—	(228.536)	(101.481)	(499)	(330.516)
Бір жылғы есептелген тозу	—	(106.076)	(48.276)	(1.500)	(155.852)
Шығу кезіндегі тозу	—	—	13.702	—	13.702
2014 жылдың 31 желтоқсанына	—	(334.612)	136.055	1.999	(472.666)
Қалдық құны					
2013 жылдың 31 желтоқсанына	26.101	4.654.231	175.954	5.866	4.862.152
2014 жылдың 31 желтоқсанына	26.101	4.548.155	136.145	4.366	4.714.767

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК**

2013 және 2014 жылдардағы инвестициялық жылжымайтын мүліктің қозғалысы келесідей көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Коммерциялық үй-жайлар	Автотұрақ орындары	Жиыны
Бастапқы құны			
2012 жылдың 31 желтоқсанына	726.420	984.000	1.710.420
Шығулар	(145.754)	(190.000)	(335.754)
2013 жылдың 31 желтоқсанына	580.666	794.000	1.374.666
Сатуға арналған жылжымайтын мүлікке ауыстырылғаны (7-ескертпе)	(67.536)	(92.000)	(159.536)
Құнсызданған жылжымайтын мүлікті есептен шығару	(111.153)	—	(111.153)
2014 жылдың 31 желтоқсанына	401.977	702.000	1.103.977
Жинақталған амортизация және құнсыздану			
2012 жылдың 31 желтоқсанына	(14.990)	(55.795)	(70.785)
Бір жылғы есептелген тозу	(9.447)	(15.881)	(25.328)
Шығу кезіндегі тозу	501	9.661	10.162
Құнсыздану	(111.153)	—	(111.153)
2013 жылдың 31 желтоқсанына	(135.089)	(62.015)	(197.104)
Бір жылғы есептелген тозу	(4.458)	(7.017)	(11.475)
Құнсызданған жылжымайтын мүлікті есептен шығару	111.153	—	111.153
2014 жылдың 31 желтоқсанына	(28.393)	(69.032)	(97.426)
Қалдық құны			
2013 жылдың 31 желтоқсанына	445.577	731.985	1.177.562
2014 жылдың 31 желтоқсанына	373.584	632.968	1.006.551

2014 жылы инвестициялық жылжымайтын мүлік объектілерінің әділ құнын тұрақты талдаудың нәтижесінде Топ Басшылығы коммерциялық және тұрғын үй-жайлардың баланстық құны үй-жайлардың әділ құнынан аспайды деген тұжырымға келді.

2014 жылы Топ коммерциялық үй-жайларды кондоминимумға қатысушының меншігіне 2014 жылғы 20 маусымдағы өтеусіз беру туралы шартқа сай өтеусіз негізде берді, соның нәтижесінде Топ 111.153 мың теңге мөлшерінде құнсызданған жылжымайтын мүлікті есептен шығарды.

2013 жылы Топ қалдық құны 335.754 мың теңге болатын коммерциялық үй-жайлар мен тұрақ орындарын кейіннен сатып алу құқығымен қаржылық жалға берді.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың жылжымайтын мүлік объектілерінің әділ құны 2.721.950 мың теңгені (2013: 2.401.779 мың теңге) құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. САТУҒА АРНАЛҒАН ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК**

Мың теңгемен	Пәтерлер	Коммерциялық үй-жайлар	Автотұрақ орындары	Жиыны
2012 жылдың 31 желтоқсанына	157.046	—	—	157.046
Қаржылық жалдауға берілді	(88.272)	—	—	(88.272)
Басқа ұзақ мерзімді активтерге ауыстырылды	(68.774)	—	—	(68.774)
2013 жылдың 31 желтоқсанына	—	—	—	—
Жылжымайтын мүліктің түсуі	1.288.220	—	—	1.288.220
Өткізілген жылжымайтын мүлік (23- ескертпе)	(317.385)	(50.967)	(4.268)	(372.620)
Қаржылық жалдауға берілді	—	(67.536)	(90.000)	(157.536)
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен аударылғаны (6-ескертпе)	—	67.536	92.000	159.536
Басқа да ұзақ мерзімді активтерден аударылғаны	53.441	50.967	2.268	106.676
2014 жылдың 31 желтоқсанына	1.024.276	—	—	1.024.276

2014 жылы «Қолжетімді баспана-2020» бағдарламасының шеңберінде Топ балансына Тараз қ. «Два 25-квартирных дома» ТК-дегі және Ақтөбе қ. «Юнис-Сити» ТК-дегі тұрғын үй-жайлары кейіннен сату мақсатында алынды.

8. ҚҰРЫЛЫС КОМПАНИЯЛАРЫНА БЕРІЛГЕН АВАНСТАР

Топ құрылыс компанияларымен (бұдан әрі «Салушылар») Алматы, Астана, Өскемен, Қызылорда, Ақтау қалаларындағы тұрғын үй кешендерінде пәтерлерді, коммерциялық үй-жайларды және автотұрақ орындарын сатып алуға шарттарды жасайды. Шарттардың ережелеріне сәйкес Топ Салушыларға аванстық төлемдерді жүзеге асыруға міндеттенді, ал Салушылар белгіленген мерзімде құрылысты аяқтауға міндеттенді. Салушылар құрылысты аяқтағаннан кейін және оларды лайықты түрде мемлекеттік тіркеу органдарында ресімдегеннен кейін Топ тиісті объектілердің иесіне айналады. Қолданыстағы шарттар бойынша объектілердің құрылысын аяқтау 2015 жылы күтіліп отыр.

Топтың Салушылармен жасаған шарттарында кепілдік ережелер қарастырылған, оған сәйкес Топ берген алдын ала төлемін жоғалтқан жағдайда, тәуекелдерді өтеу үшін Салушылар жер телімдері мен аяқталмаған құрылыс түрінде қамтамасыз етеді.

2013 және 2014 жылдар үшін құрылыс компанияларына берілген аванстардың қозғалысы былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2014	2013
Жыл басына	42.698.951	15.758.918
Бір жылда берілген аванстар	13.466.172	28.956.382
Сатып алынған жылжымайтын мүлік объектілері	(17.140.868)	(2.208.417)
Берілген қарыздарға қайта жіктелді	(11.114.252)	—
Салушыларға қаражатты қайтару	(4.127)	—
Қаржы активтерінен қайта жіктелді	8.437	123.235
Кепілдік төлемдер	748.357	68.833
Жыл соңына	28.662.670	42.698.951
Минусы: Топтың меншігіне есепті күннен кейін 12 айдың ішінде берілетін/өткізілетін салынып жатқан объектілер үшін аванстар	(8.907.559)	(3.835.547)
Жалға берілетін салынып жатқан объектілер үшін аванстар	19.755.111	38.863.404

2014 жылдың ішінде Топ «Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС құрылыс компаниясымен 11.114.252 мың теңге сомаға құрылысқа инвестициялау шартын және құрылыс объектісін еркін баға бойынша сату туралы келісімді бұзып, жол беру туралы келісімге қол қойды (14-ескертпе).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**9. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ**

Ұзақ мерзімді қаржы активтері былайша көрсетілген

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Қаржылық жалдау бойынша берешек	15.044.852	8.254.560
Құрылыс компанияларын қаржыландыру	29.777	888.702
Әділ құны бойынша ескерілетін опцион	378.618	–
	15.453.247	9.143.262

Қаржылық жалдау бойынша берешек

Қаржылық жалдау бойынша берешек қолданыстағы қаржылық жалдау шарттары бойынша ең аз жалдау төлемдерінің сомасымен білдірілген.

Қаржылық жалдау шарттары бойынша келешек кезеңдерде алынуға жататын ең аз жалдау төлемдері, сондай-ақ таза жалдау төлемдерінің дисконтталған құны кестеде келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2014		2013	
	Ең аз төлемдер	Төлемдердің дисконтталған құны	Ең аз төлемдер	Дисконтталған төлемдер құны
Бір жыл ішінде	2.659.290	1.059.006	1.652.733	786.913
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан астам емес	10.590.017	4.593.415	6.610.933	6.610.933
Бес жылдан артық	22.843.961	10.451.437	11.290.553	1.643.627
Ең аз жалдау төлемдерінің жиыны	36.093.268	16.103.858	19.554.219	9.041.473
Қаржылық кірістерді шегере отырып	(19.989.410)	–	(10.512.746)	–
Ең аз жалдау төлемдерінің дисконтталған құны	16.103.858	16.103.858	9.041.473	9.041.473
Минусы: 12 айдың ішінде өтелуге жататын сомалар (15-ескертпе)		(1.059.006)		(786.913)
12 айдан кейін өтелуге жататын сомалар		15.044.852		8.254.560

2014 жылы қаржылық жалдау бойынша берешектің ұлғаюы «Қолжетімді баспана-2020» бағдарламасын іске асыру шеңберінде Алматы қ. «Асыл Арман» және Ақтөбе қ. «Юнис-Сити» тұрғын үй кешендерінде жылжымайтын мүлікті қаржылық жалға берумен байланысты болды.

Сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландыру

Салушылармен жасалған кейбір шарттардың талаптарына сәйкес Топ жылжымайтын мүлік объектісін салу барысында аванстық төлемдерді жасап отырады, дегенмен Салушылар құрылыс объектілерін еркін баға бойынша өткізуге құқылы. Бұл құқық Салушылардың артында құрылыс кезеңінде, сондай-ақ жылжымайтын мүлік объектісін салынғаннан кейін бір жылдың ішінде сақталады. Сонымен бірге, Салушыларға берілген қаржыландыру сомасына жылдық 5%-7% мөлшерлемесі бойынша сыйлықақы есептелді. Тиісінше, Топ жасалған қаржыландыру сомасын қаржы құралы ретінде мойындайды.

Мойындау сәтіне осы қаржылық құрал келешек ақша қаражаты ағындарының келтірілген құны ретінде есептелген әділ құны бойынша ескеріледі. Бұл ретте дисконт мөлшерлемесі 5% құрады және дәл сондай қаржылық құралдар бойынша нарықтық мөлшерлемелерді білдіреді. Қаржыландырудың номиналды құны мен оның әділ құны арасындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан түскен кірістер ретінде көрсетілген (25-ескертпе).

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландырудың қысқа мерзімді бөлігі 165.629 мың теңгені құрады (2013: 165.629 мың теңге) (0-ескертпе).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**9. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)***Әділ құны бойынша ескерілетін опцион*

Қазақстан Республикасы Үкіметінің «Жасыл квартал» жобасын (бұдан әрі «Жоба») іске асыру туралы тапсырмасына сәйкес Топ 2013 жылғы желтоқсанда «BI Corporation» ЖШС-мен жобаны бірлесіп іске асыру туралы шартты жасады. Жасалған шартқа сай Топ Жобаны 44 миллиард теңге жалпы сомаға қаржыландырады, олардың ішінде Топтың меншікті қаражаты 15 миллиард теңгені құрайды (қалған сома Бас компаниядан алынған қарыз қаражатының есебінен қаржыландырылады).

«Жасыл квартал» жобасын іске асыру үшін Топ жылдық 3,5% -ға 18 жыл кезеңіне екінші деңгейдегі банктерде мақсатты депозитке 44 миллиард теңге сомасында ақша қаражатын банктердің Жобаны іске асыратын «EXPO Village» ЖШС Жобалық компаниялардың қаржыландыруына орналастырады.

Жобаны бірлесіп іске асыру туралы шартқа қосымша, «СК Девелопмент» ЖШС мен «BI Corporation» ЖШС арасында Жобалық компанияда үлесті сатып алу-сату шартына қол қойылды, сол бойынша Топ меншік құқығының өту мерзімін екі датаның барынша ертерегіне ұзарта отырып, 49,9% үлесті 100 теңге сатып алу ниетін білдіріп отыр: 2017 жылғы 1 сәуір немесе Жоба шеңберінде объектіні пайдалануға беру күні және жылжымайтын мүлік объектісін іске асырудан болған таза пайданы бөлуге қатысады.

Бұл шарттар Топта «EXPO Village» ЖШС-ке қатысу үлесін сатып алу құқығының пайда болуына әкеліп соқтырады, әрі ол 39 ХБЕС (IAS) сай туынды қаржы құралы болып табылады және Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінде оның әділ құны бойынша танылуы тиіс.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 378.618 мың теңге мөлшерінде есепті кезең соңына әділ құны бойынша опционды мойындады. Опционның әділ құнын анықтау үшін Блэк-Шоулз формуласы қолданылды. Актив құнының волатильділігі формулада пайдаланылатын кіріс деректеріне, бірінші кезекте тұрғын үй бағасына байланысты болғандықтан, есептеулер үшін Астана қ. тұрғын үйдің 2014 жылғы бағаларының волатильділігі пайдаланылды. Активтің ағымдағы құны мен опционды орындау бағасының арасындағы елеулі айырма опцион құнына волатильділіктің ықпалы елеусіз екендігін атап өткен жөн.

10. НЕСИЕ МЕКЕМЕЛЕРІНДЕГІ ҚАРАЖАТ

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Банктердегі депозиттер	41.573.150	39.961.000
Есептелген пайыздар	247.074	700.751
	41.820.224	40.661.751
1 жылдан артық мерзімге орналастырылған депозиттер	—	(4.500.000)
Қысқа мерзімді депозиттер	41.820.224	36.161.751

2014 жылғы маусымда Топ өтеу мерзімінің келуіне байланысты 2013 жылы «Сбербанк» АҚ-да 4.500.000 мың теңге сомасында жылдық 7% -бен орналастырылған ұзақ мерзімді депозитті алды.

Қысқа мерзімді депозиттер жылдық пайыздық мөлшерлемесі 3,5% - 9% дейін болатын пайыздық мөлшерлемен Қазақстан аумағындағы екінші деңгейдегі банктерде орналастырылған 2015 жылдың ішінде өтеу мерзімі келетін мерзімді депозиттерден тұрады. (2013: жылдық 5,5%-дан 9%-ға дейін).

11. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Жылжымайтын мүлік	9.069.523	1.547.086
Жер учаскелері	613.661	613.661
Аяқталмаған құрылыс	1.686.873	39.501
Басқасы	8.750	8
	11.378.807	2.200.256

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**11. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР (жалғасы)**

Басқа да ұзақ мерзімді активтерге Топ 2014 жылы қаржылық жалға келешекте беру үшін не болмаса Топтың оларды одан кейін пайдалану бойынша белгілі бір жоспарлары болмаған балансқа қабылданған активтер кіреді.

Топ бұрын берілген қаржылық көмек бойынша берешекті өтеу есебінен «Каспий даму орталығы» ЖШС-тен балансқа алған жер учаскелері. Топ жаңа архитектуралық концепциямен және жеке инвестицияларды тарта отырып Ақтау қаласында инвестициялық жобаны іске асыруды жоспарлап отыр.

2014 жылы Топ 613.661 мың теңге сомасында Ақтау қ. жер учаскелеріне арналған меншік құқығын Каспий жобасын одан әрі іске асыру үшін «СК Девелопмент» ЖШС еншілес ұйымның жарғылық капиталына берді.

Аяқталмаған құрылыс Топ тапсырыс беруші болып табылатын тұрғын үй кешенінің аяқталмаған объектісін білдіреді. Жобаның жалпы сомасы 9.026.492 мың теңгені құрайды. Пайдалануға күтілетін беру мерзімі – 2015 жыл.

12. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Топтың сауда дебиторлық берешегі тұрғын және коммерциялық үй-жайларды операциялық жалға беруден, тікелей сатудан және өткізуден болған дебиторлық берешекті білдіреді. 2014 жылы Топ «Қолжетімді баспана-2020» бағдарламасының шеңберінде «Асыл Арман» мен «Юнис Сити» және «Два 25-квартирных жилых дома» тұрғын үй кешендерінде тұрғын үй-жайларды өткізді.

Сауда дебиторлық берешек мерзімі өткен және құнсызданған болып табылмайды. 2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына дебиторлық берешек теңгемен көрсетілген.

	Барлығы	Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған	Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған				
			<30 күн	30 – 60 күн	61 – 90 күн	91 – 120 күн	>120 күн
2014 жылдың 31 желтоқсанына	401.263	401.263	–	–	–	–	–
2013 жылдың 31 желтоқсанына	9.844	9.844	–	–	–	–	–

2014 және 2013 жылдар үшін сауда дебиторлық берешек бойынша құнсыздануға арналған резерв қозғалысы былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2014	2013
Жыл басына	8.730	–
Есептелгені	–	8.730
Есептен шығару	–	–
Жыл соңына	8.730	8.730

13. РЕПО ОПЕРАЦИЯЛАРЫ БОЙЫНША ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2014 жылы Топ брокерлік компания арқылы қолындағы мемлекеттік бағалы қағаздардың кепіліне 1.000.001 мың теңге мөлшерінде (жылдық 55% мөлшерлемесі бойынша) автоматты РЕПО нарығында 14-28 күн мерзіміне ақша қаражатын берді. Осылайша берілген алынуға жататын ақша қаражаты РЕПО операциялары бойынша дебиторлық берешек ретінде көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**14. БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР**

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Берілген қарыздар	12.581.284	476.046
Құнсыздану резерві	(475.913)	(476.046)
	12.105.371	—

«Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС-пен 2012 жылғы 6 сәуірде жасалған «Ақкент» ТК құрылысына инвестициялау шартына және 2013 жылғы 12 тамыздағы пәтерлерді сату туралы келісімге сай Топ объектілерді сату құқығы үшін сыйақыны есептей отырып құрылыстың қаржыландыруын ұсынды. Инвестициялау шартының талаптарына сәйкес Топ жылжымайтын мүлік объектісінің құрылысы барысында 11.114.252 мың теңге сомасына аванстық төлемдерді жасады.

«Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС Бас компанияның алдындағы 2010 жылғы 3 наурыздағы несие шарты бойынша «Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС ЖШС-ке берілген өткізу және берешек құқығы үшін есептелген сыйлықақымен бірге пәтерлердің негізгі құнын кейіннен өтеу мақсатында объектіні еркін бағамен сату құқығына ие болды.

2014 жылғы желтоқсанда Топ және «Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС жол беру туралы келісімге қолдарын қойды, соған сай «Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС өз міндеттемелерін толық орындау есебінен 2015 жылдың соңына дейін 11.114.252 мың теңге сомасында ақша қаражатын, сондай-ақ 5% мөлшерлеменен 1.426.232 мың теңге сомасында сыйақыны төлейді. Бұл келісім бойынша ақының төленуіне «Шекербанк» АҚ кепілдігін берді. Тиісінше, Топ қаржыландыру сомасын құрылыс компанияларына қарызға берілген аванстардан қайта жіктеді. Мойындау сәтіне бұл қаржы құралы 8,2% мөлшерлемесі бойынша дисконтталған қарыз бойынша келешек ақша ағындарына тең болатын әділ құны бойынша ескеріледі, бұл Қазақстанда құрылыс объектілерін қаржыландыру бойынша нарықтық мөлшерлемені білдіреді. Қаржыландырудың номиналды құны мен оның әділ құны арасындағы 456.888 мың теңге сомасындағы айырма жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте өзіндік құн құрамында пайыздық шығыстар ретінде көрсетілді (23-ескертіне). 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланбаған дисконт сомасы 435.113 мың теңге болды.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген қарыздарға «Өмірұзақ & Ко» ЖШС-тің – 296.867 мың теңге, «Капиталстройсервис» ЖШС-тің 152.064 мың теңге және «Альянсстройинвест» ЖШС-тің 26.982 мың теңге сомасындағы берешек жатады (2013: «Өмірұзақ & Ко» ЖШС – 270.000 мың теңге, «Капиталстройсервис» ЖШС 136.537 мың теңге).

«Өмірұзақ & Ко» ЖШС мен «Капиталстройсервис» ЖШС берешегі 2011 жылы Бас компаниямен талап ету құқықтарын беру туралы шартты жасау нәтижесінде туындады, соның салдарынан Топ бұл активтерді мойындап, бір мезгілде 2014 жылы өтелген қысқа мерзімді қарыз ретінде дәл сол сомаға Бас компанияның алдындағы борышты мойындады (18-ескертіне).

2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына берілген қарыздар теңгемен көрсетілген.

Берілген қарыздар бойынша құнсыздану резервінің қозғалысы былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Жыл басына	476.046	407.777
(Қалпына келтіру) / есептеу	(133)	68.269
Жыл соңына	475.913	476.046

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**15. АҒЫМДАҒЫ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ**

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Сату үшін қолда бар қаржы активтері	2.660.803	2.690.600
Сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландыру (9-ескертпе)	165.629	165.629
Қаржылық жал бойынша берешек (9-ескертпе)	1.059.006	786.913
Басқасы	57.070	5.689
	3.942.508	3.648.831
Минусы: Құнсыздану резерві	(985)	(985)
	3.941.523	3.647.846

Сату үшін қолда бар қаржы активтері жылдық 5% -дан 6-7% -ға дейінгі сыйақы мөлшерлемесі бар мемлекеттік облигацияларды білдірді. 2014 жылы мемлекеттік облигациялар бойынша өткізілмеген шығыстар 33.383 мың теңге болды (2013 жылы: 19.918 мың теңге). 2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына ағымдағы қаржы активтері теңгемен көрсетілген.

Ағымдағы қаржы активтері бойынша құнсыздану резервінің қозғалысы былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Жыл басына	985	—
Есептелгені	—	10.754
Есептен шығару	—	(9.769)
Жыл соңына	985	985

2013 жылы 8.730 мың теңге сомасында ағымдағы қаржы активтері бойынша құнсыздану резервінің есептелуі қаржы активтерінің құнсыздану резервтерін құру шығыстарының құрамында танылды және 2.024 мың теңге жалпы және әкімшілік шығыстардың құрамында танылды (24 - ескертпе).

16. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Банктердегі шоттар	12.052.714	16.007.340
Кассадағы қолма-қол ақша	1.281	1.033
	12.053.995	16.008.373

2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына ақша қаражаты мен олардың баламаларына теңгемен банктердегі ағымдағы шоттар кірді. Ағымдағы банк шоттарындағы ақша қалдықтарына 5,5% дейінгі түрлі мөлшерлемелер бойынша пайыздар есептеледі.

17. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ

Топтың жарғылық капиталын толығымен Бас компания төледі және 16.247.541 жай акциядан тұрады: номиналды құны 1.000 теңге болатын 15.000.000 дана, номиналды құны 4.000 теңге болатын 1.247.540 дана және номиналды құны 2.490 теңге болатын бір акция.

Қосымша төленген капитал

18-ескертпеде ашылып көрсетілгендей, 2009 және 2010 жылдары Компания Бас компаниядан қарыз алды. Компания ұқсас шарттары бар мемлекеттік облигациялар бойынша транштарды алу күніне кірістілік мөлшерлемелерін қолдана отырып алынған соманы дисконттады. Тиісінше, 11.356.866 мың теңге жалпы сомасындағы алынған қаражат сомалары мен олардың әділ құны арасындағы айырма қосымша төленген капитал ретінде көрсетілді. 2012 жылы Бас компанияның талабы бойынша қарыз қаражатын мерзімінен бұрын өтеу кезінде қарыздар қайта қаралған тиімді пайыздық мөлшерлемелер бойынша қайта есептелді және 4.174.647 мың теңге сомасындағы амортизацияланбай қалған дисконт сомасы капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қарыз шарттарының өзгеру нәтижесі ретінде қосымша төленген капиталдың азаюы ретінде танылды. 2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына амортизацияланбай қалған дисконт 3.437.245 мың теңгені құрады.

Дивидендтер

2014 жылы Топ өзінің жай акциялары бойынша 233.384 мың теңге сомасына дивидендтерді жариялап, төледі (2013: 506.895 мың теңге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**17. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ (жалғасы)**

Сату үшін қолда бар құралдар қоры

Сату үшін қолда бар құралдар қорына сату үшін қолда бар қаржы активтерінің әділ құнындағы өзгерістен болған жұмсалмаған әділ құндағы өзгерістер кіреді (15-ескертпе).

18. БАС КОМПАНИЯДАН АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР

Мың теңгемен	% мөлшерлеме	Өтеу	2014	2013
№1 несиелік желі	0,02-2%	2024		
Кезең басындағы қалдық			49.398.261	53.507.106
Қарыздар алу			—	—
Есептелген пайыздар			939.007	812.583
Төлемдер			(4.930.555)	(4.921.428)
Кезең соңындағы қалдық			45.406.713	49.398.261
№2 несиелік желі	2,0%	2022		
Кезең басындағы қалдық			5.000.000	5.076.111
Қарыз алу			—	—
Есептелген пайыздар			98.241	100.000
Төлемдер			(431.574)	(176.111)
Кезең соңындағы қалдық			4.666.667	5.000.000
№3 несиелік желі	2,0%	2022		
Кезең басындағы қалдық			34.338.000	6.260.721
Қарыз алу			12.600.000	28.100.000
Есептелген пайыздар			790.782	414.038
Төлемдер			(790.782)	(436.759)
Кезең соңындағы қалдық			46.938.000	34.338.000
Қаржылық көмек (14-ескертпе)				
Кезең басындағы қалдық			406.537	406.791
Қарыздар алу			3.300.000	—
Есептелген пайыздар			—	—
Қарыздарды өтеу			(406.537)	(254)
Кезең соңындағы қалдық			3.300.000	406.537
			100.311.380	89.142.798
Қарыздардың ағымдағы бөлігі			99.691.692	88.749.595
Қарыздардың ұзақ мерзімді бөлігі			619.688	393.203

№1 несиелік желі

Мұндай несие желісі 2009 жылы аяқталған объектілердегі немесе салынып жатқан тұрғын үй құрылысы объектілеріндегі тұрғын үй және тұрғын емес үй-жайларды сатып алу үшін 225 миллиард теңге бастапқы жалпы сомасымен және негізгі борышты төлеу бойынша үш жылдық жеңілдік кезеңімен ашылды. 2010 жылдың тамызында несие желісінің бастапқы сомасы 155 миллиард теңгеге дейін азайтылды. Сондай-ақ несие желісінің пайыздық мөлшерлемесі де қайта қаралып, алынған күннен бастап алғашқы екі жылдың ішінде жылдық 0,02% мөлшерінде және кейінгі жылдары жылдық 2% мөлшерінде белгіленді.

Мойындау күніне (2010 жыл) Компания транштарды алу күніне ұқсас мемлекеттік облигациялар бойынша кірістілік мөлшерлемелерін қолдана отырып алынған соманы дисконттады. Тиісінше, алынған қаражат сомалары мен олардың әділ құны арасындағы айырма ретінде көрсетілген дисконт қосымша төленген капиталдың құрамында көрсетілді. 2012 жылы қарыз қаражатын мерзімінен бұрын өтеу кезінде қарыздар қайта қаралған тиімді пайыздық мөлшерлемелер бойынша қайта есептелді және 4.174.647 мың теңге сомасындағы амортизацияланбай қалған дисконт сомасы капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қарыз шарттарының өзгеру нәтижесі ретінде қосымша төленген капиталдың азаюы ретінде танылды. 2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына амортизацияланбай қалған дисконт 3.437.245 мың теңгені құрады.

2013 жылдың желтоқсанында несие желісінің шарттарына қосымша өзгерістер енгізілді. Бас компанияның кез келген сәтте несие желісінің шеңберінде берілген транштарды мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығы елеулі өзгеріс болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. БАС КОМПАНИЯДАН АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР (жалғасы)****№1 кредиттік желі (жалғасы)**

2014 жылы Топ 4.218.034 мың теңге сомасында қарыздың қысқа мерзімді бөлігін мерзімінен бұрын өтеді. Дағдарысқа қарсы бағдарламаның аяқталуына байланысты Топ бұл несие желісінің шеңберінде қосымша міндеттемелерді қабылдауды жоспарлап отырған жоқ.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таңдалған қаражаттың қалдықтары бойынша пайыздық мөлшерлемелер жылдық 2,00% (2013: 0,02% -дан 2,00% дейін) болды. Пайыздар жарты жылдық негізде төленеді.

№2 несие желі

Мұндай несие желісі 2012 жылы 17.100.000 мың теңге жалпы сомасына Қазақстан Республикасында 2011-2014 жылдарға арналған Тұрғын үй құрылысы бағдарламасының шеңберінде Астана және Шымкент қалаларында пилот жобаларын қаржыландыруға ашылды. Шарт талаптарына сай Бас компания берілген қаражаттың төленуін мерзімінен бұрын талап етуге құқылы. Пайыздар жыл сайынғы негізде төленеді. Бұл несие желісінің шеңберінде Топ бұдан әрі пилоттық жобаларды іске асыруды жоспарлап отырған жоқ, несие желісінің игерілмей қалған қаражатын Бас компания басқа жобаларға қайта бөліп берді.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кестеге сәйкес бұл несие желісі бойынша 333.333 мың теңге сомасында негізгі борыш өтелді. Бұл несие желісі бойынша пайыздар жарты жылдық негізде төленеді.

№3 несие желі

Мұндай несие желісі 2012 жылы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 21 маусымдағы №821 қаулысымен бекітілген «Қолжетімді баспана-2020» Бағдарламасының шеңберінде тұрғын үй құрылысының жобаларын қаржыландыруға 99.053.000 мың теңге жалпы сомаға ашылды. Шарт талаптарына сай Бас компания берілген қаражаттың төленуін мерзімінен бұрын талап етуге құқылы. Пайыздар жыл сайынғы негізде төленеді. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы несие желісі бойынша игерілмей қалған ақша қаражатының қалдығы 52.115 млн. теңгені құрайды.

Барлық түскен қаражат кепілдік берілмеген және кепілсіз негізде алынды.

Қаржылай көмек

2014 жылғы желтоқсанда Топ «Жасыл квартал» жобасын кейіннен қаржыландыру және іске асыру үшін «Ехро Village» ЖШС-тің несие бойынша қамтамасыз ету ретінде пайдаланылатын екінші деңгейдегі банктердің ағымдағы шоттарында ақша қаражатын орналастыру мақсатында Бас компаниямен 2014 жылғы 31 желтоқсанда «СК Девелопмент» ЖШС үшін 3.300.000 мың теңге мөлшерінде уақытша қаржылай көмекті беру туралы шартқа қол қойды.

19. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

717.272 мың теңге (2013: 487.373 мың теңге) сомасындағы Топтың басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелері жалға алушылар қаржылық жалдау шарттары бойынша Топ міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз ету ретінде салатын кепілдік берілген төлемдерді білдіреді. Топ мұндай төлемдерді жалға алушылардың жалдау мерзімінің соңында қаржылық жалдау шарттары бойынша міндеттемелерін өтеу үшін пайдаланады.

20. КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына кредиторлық берешекке Топтың операциялық қызметі үшін тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді жеткізушілердің алдындағы берешек кірді. Кредиторлық берешек теңгемен көрсетілген және пайызсыз болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**21. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Жалақы бойынша берешек	127.612	215.002
Кепілдік берілген төлемдер бойынша міндеттемелер	155.429	110.225
Табыс салығынан басқа, салықтар бойынша берешек	22.876	36.037
Алынған аванстар	209.137	–
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	37.368	100.083
Жылжымайтын мүлікпен байланысты басқа да міндеттемелер	257.529	–
«Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС-тің операторлық қызметтері бойынша төлемдер	201.641	22.425
	1.011.592	483.772

Жылжымайтын мүлікпен байланысты басқа да міндеттемелер жылжымайтын мүлік объектілерін Топ балансына алу кезінде алаңдардың өзгеруіне орай пайда болған салушылар алдындағы 257.529 мың теңге сомасындағы берешекті білдіреді.

Шарт талаптарына сәйкес бұл сома Салушы құрылыстың қаржыландыруына өзі салған үлеске сәйкес Салушыға тиесілі алаңға арналған сәйкестендіретін құжаттаманы ресімдегеннен кейін салынған үлестерге сәйкес бөлінеді.

Кепілдікті төлемдер бойынша міндеттемелер Топтың бұл қаражатты объектілер пайдалануға берілгеннен кейін бір жыл өткен соң объектілердің құрылысын аяқтаған құрылыс ұйымдарына төлеу міндеттемесін білдіреді.

22. КІРІСТЕР

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Қаржылық жалға беруден түскен кіріс	1.103.132	1.021.460
Сыйақыны есептей отырып құрылыс компанияларын қаржыландырудан болған пайыздық кіріс	507.766	802.100
Дайын тұрғын және коммерциялық жылжымайтын мүлік объектілерін сатудан түскен кіріс	456.100	7.600
Опционды әділ құны бойынша мойындаудан түскен кіріс (9-ескертпе)	378.618	–
Операциялық жалға беруден түскен кіріс	313.554	321.097
Дисконт амортизациясы (14-ескертпе)	21.775	–
Басқа да кірістер	13.807	346
	2.794.752	2.152.603

2014 жылы дайын тұрғын және коммерциялық жылжымайтын мүлік объектілерін сатудан түскен кірістерге «Қолжетімді баспана-2020» бағдарламасының шеңберінде 373.517 мың теңге сомасында Тараз, Алматы және Ақтөбе қалаларында тұрғын үй-жайларды (пәтерлерді) сатудан, сондай-ақ 82.583 мың теңге сомасында паркінгтер мен коммерциялық үй-жайларды сатудан түскен кірістер жатады.

Опционды әділ құны бойынша мойындаудан түскен кіріс Топтың «Жасыл квартал» жобасына қатысуының нәтижесінде танылды (9-ескертпе).

23. ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Берілген қарыз бойынша дисконтты мойындау (14-ескертпе)	456.888	–
Өткізілген тұрғын және коммерциялық жылжымайтын мүліктің өзіндік құны	372.620	5.780
Пайыздық шығыстар	226.485	226.485
Операциялық салықтар	135.363	146.152
Жылжымайтын мүлік объектілеріне қызмет көрсету	18.410	19.682
Тозу және амортизация	11.475	15.165
Инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздануы (6-ескертпе)	–	111.153
Басқасы	42.882	3.190
	1.264.123	527.607

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**24. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР**

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Жалақы және тиісті салықтар	1.000.196	1.103.216
Ғимаратты күтіп ұстау бойынша шығыстар	176.978	183.663
Тозу және амортизация	168.952	155.273
Басқа да салықтар және бюджетке төленетін міндетті төлемдер	126.877	85.788
Кәсіби қызметтер	124.247	245.831
Жалдау	62.586	46.294
Жарнама және жарияланымдар	31.596	24.895
Іссапар шығыстары	23.042	25.824
Директорлар кеңесін ұстау бойынша шығыстар	20.343	13.897
Байланыс	13.013	11.629
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	12.131	4.337
Материалдар	11.409	23.205
Банк комиссиялары	4.551	4.183
Резервтерді құру шығыстары	2.639	2.024
Қосылған құн салығы бойынша шығыстар	–	376.025
Басқасы	89.570	27.476
	1.868.130	2.333.560

25. ҚАРЖЫЛАНДЫРУДАН ТҮСКЕН КІРІСТЕР/ (ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ШЫҒЫСТАРЫ)

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Қаржыландыру кірістері		
Банктік депозиттер мен ағымдағы банктік шоттар бойынша пайыздық кіріс	3.798.533	3.752.083
Мемлекеттік облигациялар бойынша кіріс	165.936	91.452
Берілген қарыз бойынша пайыздық кіріс	–	254
Басқасы	46.439	–
	4.010.908	3.843.789
Қаржыландыру шығыстары		
Бас компаниядан алынған қарыздар бойынша пайыздық шығыстар	(1.601.545)	(1.100.137)
Басқасы	–	(20.851)
	(1.601.545)	(1.120.988)

26. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2014 және 2013 жылдар үшін пайдаға салынатын салық бойынша шығыстар келесідей көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар:	301.853	451.740
Уақытша айырмалардың туындауының және қайтарылуының нәтижесінде мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша шығыстар	117.516	11.269
	419.369	463.009

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛКЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. ПАЙДА САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Төменде 2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына табыс салығы бойынша шығыстармен бірге ресми белгіленген мөлшерлеме бойынша салық салынғанға дейінгі бухгалтерлік кіріске қолданылатын пайдаға салынған салық бойынша шығыстарды салыстырып тексеру берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Салық салынғанға дейінгі пайда	2.152.324	2.018.901
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
20% салықтың ресми мөлшерлемесі бойынша есептелген табыс салығы	430.465	403.780
Мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша кірістер	(42.501)	(18.290)
Берілген қарыздар бойынша дисконтты тану	93.495	—
ҚҚС бойынша есептен шығарылмайтын шығыстар	—	73.517
Опционды әділ құны бойынша мойындау	(75.695)	—
Қаржы құралдары бойынша дисконт амортизациясы	(4.355)	3
Басқа да есептен шығарылмайтын шығыстар	17.960	3.999
	419.369	463.009

31 желтоқсанға мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер мен міндеттемелердің компоненттері төмендегідей көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп		Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	
	2014	2013	2014	2013
Мерзімі ұзартылған салық активтері:				
Берілген қарыздар, ағымдағы қаржы активтері мен дебиторлық берешек	97.126	97.152	(26)	15.596
Ауыстырылатын шығындар	—	16.572	(16.572)	16.572
Салықтар	1.383	2.246	(863)	1.372
Инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздануы	—	22.232	(22.232)	22.232
Басқасы	32.056	50.478	(18.422)	9.340
	130.565	188.680	(58.115)	65.112
Міндеттемелерге қарсы есепке алынған мерзімі ұзартылған салық активтері	(130.565)	(172.938)	42.373	(49.370)
Мерзімі ұзартылған салық активтері	—	15.742	—	15.742
Мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері				
Негізгі құралдар	(388.119)	(328.718)	(59.401)	(76.381)
	(388.119)	(328.718)	(59.401)	(76.381)
Мерзімі ұзартылған салық активтерін есепке алу	130.565	172.938	(42.373)	49.370
Мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері	(257.554)	(155.780)	(101.774)	(27.011)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша таза шығыстар	—	—	(117.516)	(11.269)

Мерзімі ұзартылған таза салық міндеттемелерін салыстыру:

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
1 қаңтарға арналған сальдо	(140.038)	(128.769)
Пайда немесе залал құрамында мойындалған есепті кезең үшін пайда салығы бойынша шығыстар	(117.516)	(11.269)
31 желтоқсандағы сальдо	(257.554)	(140.038)

2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың мерзімі ұзартылған мойындалмаған салық активтері болмады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛКЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**27. АҚШАЛАЙ ЕМЕС ОПЕРАЦИЯЛАР**

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 2013 жылы «Expo Village» ЖШС Жобалау компаниясында 49,9% мөлшерінде үлесті сатып алу құқығын иемденуге арналған «Жасыл квартал» жобасын бірлесіп іске асыру туралы шартқа сай 378.618 мың теңге мөлшерінде есепті кезең соңына опционды әділ құны бойынша мойындады.

Осы операция ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен шығарылды.

28. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР

«Бас компания бақылайтын кәсіпорындар» санатына Бас компания бақылайтын ұйымдар кіреді. 2014 жылғы 15 мамырдан бастап 2014 жылғы 11 желтоқсанға дейін «Темірбанк» АҚ мен «Альянс Банк» АҚ кәсіпорынның Бас компания тобынан шығуына орай Топтың байланысты тарабы болып табылмайды.

Байланысты тараптармен операциялар тараптардың арасында келісілген шарттарда жасалды. Сатып алу және сату бойынша транзакциялар нарықтық шарттар бойынша жасалды. Жыл соңына өтелмеген қалдықтардың қамтамасыз етуі жоқ, олар қысқа мерзімді болып табылады, ал есеп айырысулар, төменде сипатталған жағдайларды қоспағанда, ақшалай жасалады.

2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына Топ байланысты тараптардың дебиторлық берешегінің құнсыздануын көрсетпеді. Мұндай бағалау байланысты тараптың қаржылық жағдайын және оның қызметі жүзеге асырылған нарықты тексеру арқылы әрбір қаржы жылы жасалды.

2014 және 2013 жылдар үшін байланысты тараптармен негізгі мәмілелер төменде көрсетілген.

Мың теңгемен	2014	2013
Бас компания бақылайтын ұйымдар		
Банктердегі депозиттер бойынша есептелген сыйақы	238.058	1.263.505
Операциялық жалға беруден түскен кіріс	346	73.331
Байланысты тараптардан сатып алу	54.658	39.252
	293.062	1.376.088

Жоғарыда көрсетілген тармақтардың нәтижесінде Топтың 2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша байланысты тараптарға алынуға жататын / (төленетін) келесі сомалары болды:

Мың теңгемен	2014	2013
Бас компания бақылайтын ұйымдар		
Банктердің ағымдағы шоттарында ақша қаражатының қалдықтары	—	798.417
Банктердегі депозиттер	—	12.868.488
Сауда дебиторлық берешек	357	119
Кредиторлық берешек	(2.057)	(3.667)

2014 жылы Топ «Айт Хаузинг Комплекс» ЖШС-пен жол беру туралы келісімге қолын қойды, соған сай 15.814.847 мың теңге сомасында міндеттемелердің орындалуына кепіл беруші ретінде Бас компанияның байланысты тарабы болып табылатын түріктің «Sekerbank» акционерлік қоғамы болады.

Бас компаниядан алынған қарыздар

Бас компаниядан алынған қарыздың егжей-тегжейі 18-ескертпеде ашылып көрсетілген.

Негізгі басқарушы қызметкерлерге төленетін сыйақы

2014 жылы негізгі басқарушы қызметкерлер он бес адамды құрады (2013: он төрт адам). Еңбекақы бойынша шығындарға енгізілген, негізгі басқарушы қызметкерлерге төленетін сыйақының жалпы сомасы есепті кезең бойынша 281.187 мың теңгені құрады (2013: 331.929 мың теңге). Негізгі басқарушы қызметкерлерге берілетін сыйақыға жыл қорытындылары бойынша жалақы мен сыйлықақы кіреді.

Топтың негізгі басқарушы қызметкерлердің мүшелеріне қатысты байланысты тараптарды анықтау үшін қосымша бақылау рәсімдерін жасады. Мұндай процедуралардың нәтижесінде басқарушы персонал арқылы байланыс анықталмады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**29. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР****Шарттық міндеттемелер**

2010 жылғы 31 желтоқсанға Топтың құрылыс компанияларымен жасалған шарттары бойынша 9.132.132 мың теңге сомасында шарттық міндеттемелері болды (2013: 25.242.829 мың теңге).

«Жасыл квартал» жобасы

9-ескертпеде көрсетілгендей, Топ 2013 жылғы желтоқсанда «BI Corporation» ЖШС-пен «Жасыл квартал» жобасын бірлесіп іске асыру туралы шартты жасады. Жасалған шартқа сай Топ 44 миллиард теңге жалпы сомаға Жобаны қаржыландырады, оның ішінде Топтың меншікті қаражатын 15 миллиард теңге құрайды.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 4.500.000 мың теңге сомасында бұл Жобаны қаржыландырды. Топ 2017 жылға дейін қалған қаржыландыруды жүзеге асыруға ниеттеніп отыр.

Салық салу

Қазақстандық салық заңдары мен нормативтік-құқықтық актілер үздіксіз өзгерістер мен түрлі түсіндірмелердің нысаны болып табылады. Жергілікті, аймақтық және республикалық салық органдарының арасында пікір қайшылықтары туындайтын жағдайлар да аз емес. Қазақстанда қолданылатын заңдар негізінде анықталған құқық бұзушылықтар үшін айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі біршама қатал. Айыппұл санкцияларына, негізінен қосымша есептелген салық сомасының 50% мөлшеріндегі айыппұл және Қазақстанның Ұлттық банкі белгілеген, 2,5-ке көбейтілген қайта қаржыландыру мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл жатады. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары қоса есептелуге жататын салық сомаларынан бірнеше есе артық болуы мүмкін. Қаржылық кезеңдер, тексеру жүргізіліп отырған жылдың алдындағы бес күнтізбелік жыл ішінде салық органдары тексеру үшін ашық болып қала береді. Белгілі бір мән-жайларда тексеру біршама ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін. Қазақстандық салық салу жүйесінің екі ұштылығынан, салықтардың, егер олар болған жағдайда айыппұл санкциялары мен өсімақылардың түпкілікті сомасы қазіргі кезеңге жатқызылған және 2014 жылғы 31 желтоқсанға есептелген шығындар сомасынан асып кетуі мүмкін. Басшылық 2014 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнаманы талқылау сәйкес болып табылады және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көзделгендерді немесе басқа да тәсілмен ашылған жағдайларды қоспағанда, Топтың салықтар бойынша ұстанымы расталады деген мүмкіндік бар деп есептейді.

Жәрдем ақша мен мемлекеттің кепілдіктері

Есепті күнге Топ мемлекеттен жәрдем ақша мен кепілдіктерді алған жоқ.

30. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржылық міндеттемелеріне Бас компаниядан алынған қарыздар, кредиторлық берешек және басқа да ағымдағы міндеттемелер жатады. Аталған қаржылық міндеттемелер негізінен Топтың операциялық қызметін қаржыландыруға тарту үшін пайдаланылып отыр. Топтың ақша қаражаты мен олардың баламалары, қаржылық жалдау бойынша берешек, сауда дебиторлық берешек, банктік депозиттер мен мемлекеттік облигациялар сияқты түрлі қаржылық активтері бар.

Осы қаржы құралдары бойынша туындайтын негізгі тәуекелдерге өтімділік тәуекелі мен несие тәуекелі жатады.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Топта қаржылық міндеттемелерге байланысты міндеттемелерді өтеуге қажетті қаражат алуға туындайтын қиындықтар тәуекелі. Өтімділік тәуекелі активтерді олардың әділ құнына жақын баға бойынша уақытылы сатуға қабілетсіздігі салдарынан туындауы мүмкін.

Топ өтімді қаражаттар қажеттілігін үнемі қадағалап отырады және басшылық кез келген орын алатын міндеттемелерді орындау үшін жеткілікті болатын көлемде қаражатпен қамтамасыз етеді. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ағымдағы міндеттемелері оның ағымдағы активтерінен 18.848.946 мың теңгеге (2013: 29.333.319 мың теңге) асты. Мұндай асып түсу негізінен Бас компанияның мұндай қарыздарды мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығына байланысты 99.691.692 мың теңге сомасында Бас компаниядан алынған қарыздарды қысқа мерзімді деп жіктеуден қалыптасты. Басшылық өзінің операциялық қызметін кеңейту арқылы, сондай-ақ Бас компаниядан алынатын қаржыландыру арқылы өтімді құралдардағы мұқтаждықты қамтамасыз етеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Өтімділік тәуекелі (жалғасы)**

Төмендегі кестеде 2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына осы міндеттемелерді өтеу мерзімі бөлігіндегі Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша шарттық дисконтталмаған төлемдері туралы қорытынды ақпарат берілген:

	Талап етілгенге дейін	3 айдан кем	3-12 ай	1-5 жыл	5 жылдан астам	Жиыны
2014 жылғы						
31 желтоқсан						
Бас компаниядан алынған қарыз	99.691.692	—	—	—	619.688	100.311.380
Кредиторлық берешек	—	75.382	—	—	—	75.382
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	—	—	651.967	—	—	651.967
	99.691.692	75.382	651.967	—	619.688	101.038.729

	Талап етілгенге дейін	3 айдан кем	3-12 ай	1-5жыл	5 жылдан астам	Жиыны
2013 жылғы						
31 желтоқсан						
Бас компаниядан алынған қарыз	88.343.058	—	406.537	—	393.203	89.142.798
Кредиторлық берешек	—	98.635	—	—	—	98.635
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	—	—	232.733	—	—	232.733
	88.343.058	98.635	639.270	—	393.203	89.474.166

Несиелік тәуекел

Топты несиелік тәуекелге нақты ұшырататын қаржы құралдары, негізінен, банк салымдарындағы және ағымдағы банк шоттарындағы ақша қаражатынан, дебиторлық берешектен және берілген қарыздар тұрады. Кредиттік тәуекелдің барынша көп мөлшері әрбір қаржылық активтің баланстық құнымен берілген.

Қаржы құралдарының әділ құны

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері мемлекеттік борыштық бағалы қағаздардан және үлесті сатып алу құқығынан тұрды (*9-ескертуге*). Мұндай қаржы активтері әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде әділ құн көздері иерархиясының бөлігінде 1-деңгейге және 3-деңгейге жатады.

Басшылық ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттердің, сауда дебиторлық берешектік, сауда кредиторлық берешектік, банктік овердрафттардың және басқа да қысқа мерзімді міндеттемелердің әділ құны, ең алдымен, мұндай құралдарды өтеудің ұзақ емес мерзімдеріне орай шамамен олардың баланстық құнына тең болатындығын анықтады.

Топ «Expo Village» ЖШС Жобалау компаниясында үлесті сатып алу құқығының әділ құнын айқындады, ол бұл қаржы құралының әділ құнын бағалауға мүмкіндік береді. Тиісінше, қатысу үлесін сатып алуға арналған бұл құқық ХҚЕС-ке сай активтерді мойындау критерийлерін қанағаттандыратын ретінде Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінде танылды.

Қаржылық есептілікке қосылған қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құны мәжбүрлі сатудан немесе таратудан бөлек, мұндай мәмілені жасағысы келетін тараптардың арасындағы ағымдағы мәміленің нәтижесінде құралды айырбастауға болатын соманы білдіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)**

Әділ құнды анықтау үшін келесі әдістер мен жорамалдар пайдаланылады:

- Топ ұзақ мерзімді дебиторлық берешекті/тіркелген және құбылмалы мөлшерлемелермен қарыздарды пайыздық мөлшерлемелер, елге тән болатын тәуекел факторлары, клиенттің дербес төлем қабілеттілігі және қаржылық жобаға тән тәуекелдің сипаттамалары сияқты параметрлердің негізінде бағалайды. Осы бағалаудың негізінде бұл дебиторлық берешек бойынша күтілетін шығындарды есепке алу үшін резервтер құрылады. 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтерді шегере отырып мұндай дебиторлық берешектің баланстық құны шамамен оның әділ құнына тең болды;
- Бағасы белгіленетін облигациялардың әділ құны есепті күнге баға белгілеудің негізінде айқындалады. Бағасы белгіленбейтін құралдардың, банктер берген несиелердің және басқа да қаржылық берешектің, қаржылық жалдау шарттары бойынша міндеттемелердің, сондай-ақ басқа да ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелердің әділ құны өтеуге дейін қалған ұқсас шарттармен, несиелік тәуекелмен және мерзімдермен берешек үшін ағымдағы мөлшерлемелерді пайдалана отырып келешек акша ағындарын дисконттау арқылы айқындалады;
- Сату үшін қолда бар қаржы активтерінің әділ құны белсенді нарықтарда баға белгілеуінің негізінде айқындалады.

Капиталды басқару

Топтың капиталын басқарудың басты мақсаты қызметін қолдау және акционерлік құнын барынша көбейту мақсатында капитал толықтығының тұрақты коэффициенттерін қамтамасыз ету болап табылады.

Топ капитал құрылымын басқарады және оны экономикалық жағдайдағы өзгерістерді ескере отырып түзетеді. Құрылған күннен бастап 2014 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезең ішінде мақсаттарға, саясаттарға немесе процестерге бірде бір өзгеріс енгізілмеді.

Топ таза қарыздардың жалпы капиталға қатыстылығын білдіретін қарыз коэффициентін пайдалану арқылы капитал мониторингін жүзеге асырады. Топ Бас компаниядан алынған қарыздар мен кредиторлық берешекті таза берешектің құрамына қосады.

Кестеде Топтың 2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына берешек коэффициенті көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2014	2013
Бас компаниядан алынған қарыздар	100.311.380	89.142.798
Кредиторлық берешек	75.382	98.635
Таза берешек	100.386.762	89.241.433
Капитал	31.920.580	30.454.392
Берешек коэффициенті	3,1	2,9

31. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2015 жылғы 5 қаңтарда Компанияның еншілес ұйымы 1.000.001 мың теңге сомасына РЕПО шарттары бойынша мәмілені жапты.

2015 жылғы 29 қаңтарда Топ Бас компаниямен «Қолжетімді баспана-2020» бағдарламасы бойынша 2012 жылғы 5 қыркүйектегі №187 Несие шарты бойынша қосымша келісімді жасады, онда несие желісінің мерзімін 20 (жиырма) жылға және негізгі борышты төлеу бойынша жеңілдік кезеңін алғашқы транш есепке алынған күннен бастап 48 (қырық сегіз) айға дейін ұзарту бөлігінде бұл шарттың талаптары өзгертілді.

2015 жылғы 12 ақпанда Топ келген өтеу мерзіміне орай 5.000.000 мың теңге сомасында «RBK Bank» АҚ-дағы қысқа мерзімді депозитін алды.